Ազգ
Azg

Յուլիս 14
Չորեքշաբթի
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիւ 132 (383)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Ուժգին երկրաշարժ Ճապոնիայի հյուսիսում

Ռիխտերի սանդղակով 7,8 բալ ուժգնությամբ երկրաշարժ պատահեց Ճապոնիայի հյուսիսում, Հոկայդո կղզու ափամերձ ջրերի հատակում: Հարյուրավոր տներ կործանվեցին, ճանապարհներն ու ծովեզրյա բազմաթիվ կառույցներ շարքից դուրս եկան, մի շարք վայրերում հրդեհներ ծագեցին: Ցնցումներից առավել կործանարար հետեւանք ունեցան մինչեւ 14 մետր բարձրությամբ մակընթացային ալիքները: Նախնական տվյալներով զոհվել է 30 մարդ եւ 160 ուրիշներ համարվում են կորած: Բազմաթիվ ավտոմեքենաներ, նույնիսկ ծանր բեռնատարներ քշվել-տարվել են ամեհի կոհակներից: Երեկ աղետի վայր ժամանեց վարչապետ Միածավան: Երկրաշարժը, որ ճապոնական կղզիների շրջանում ամենաուժգինն է վերջին 50 տարվա ընթացքում, զգացվել է նաեւ Ռուսաստանի Կուրիլյան կղզիների շրջանում եւ Հարավային Կորեայում: ■

Վարչապետի երկու վախը

ՀՀ Գերագույն խորհրդում բնակչության նվազագույն կենսապահովման հարցի քննարկման ընթացքում ելույթ ունենալով, ՀՀ կառավարության նախագահ Հրանտ Բագրատյանը նշեց, որ թեեւ 1993 թ. սոցիալ-տնտեսական ծրագիրը 6 ամսվա ընթացքում կատարվել է ընդամենը 50 տոկոսով, բայց բոլոր տվյալները կան վստահեցնելու, որ եթե նոր արգելքներ չառաջանան, ապա տարվա վերջում ցուցանիշները ծրագրավորվածից պակաս չեն լինի:

Ինչ վերաբերում է «եթե»-ներին, ապա դրանք հիմնականում երկուսն են. նախ Վրաստանում դրությունը կարող է ավելի սրվել, ինչը կանդրադառնա Բաթումից Հայաստան ընկած վերջին 20-30 օրերում քիչ թե շատ կարգին գործող հաղորդակցության ուղիների թողունակության վրա եւ երկրորդ՝ Ռուսաստանի կողմից կարող է սկսվել ֆինանսական շրջափակում, որը 10-15 օր է իրեն արդեն զգացնել է տալիս: Սա այն դեպքում, երբ Հայաստանը ամեն ինչ անում է, որպեսզի մնա ռուբլու գոտում: Բայց ինչպես երեւում է, Ռուսաստանը մեր հանրապետությունը դիտում է որպես ավելորդ բեռ, որից պետք է ամեն գնով ազատվել:

Հունիսի տվյալների համաձայն Հայաստանում մեկ մարդու ֆիզիոլոգիական նվազագույն կարիքները ամսական գնահատվում են 12700 ռուբլի, 4000 ռուբլի նվազագույն աշխատավարձի պայմաններում: Այդ մասին հուլիսի 13-ին հայտարարեց Հայաստանի խորհրդարանի պատգամավոր Սեյրան Ավագյանը, ելույթ ունենալով 93 խորհրդարանականների եւ մի շարք հասարակական կազմակերպությունների նախաձեռնությամբ հրավիրված արտահերթ նիստում: Օրակարգում մտցված էր երկու հիմնական հարց՝ բնակչության աղքատի նվազագույնի ապահովումը եւ ձմռան նախապատրաստության ընթացքը: Ավագյանի կարծիքով, այս առումով կառավարության միջոցառումներն ակնհայտորեն անբավարար են եւ, չնայած հանրապետական բյուջեի սղությանը, կառավարությունը պարտավոր է միջոցներ գտնել նվազագույն սոցիալական կարիքների բավարարման համար: Պատգամավորն արտահայտվեց խորհրդարանի կողմից նվազագույն պարենային զամբյուղի չափի ընդունման օգտին, որը, նրա կարծիքով, պետք է դառնա այն սահմանագիծը, որը կառավարությունն իրավունք չունի անցնել: «Ազգ», Սնարկ

Երեկո նվիրված Ֆրանսիայի ազգային տոնին: Երեկ արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի եւ համագործակցության հայկական ընկերության դահլիճում տեղի ունեցավ Ֆրանսիայի ազգային տոնին նվիրված երեկո: Ընկերության համանախագահ Գեորգի Չախոյանի բացման խոսքից հետո, ելույթներ ունեցան «Հայաստան-Ֆրանսիա» ընկերության նախագահ, պատմաբան Ռուբեն Սահակյանը եւ ՀՀ ԳԱ պատմության ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող Ռուբեն Սաֆրաստյանը: Այնուհետեւ տեղի ունեցավ փոքրիկ համերգ, որի կազմակերպիչն էր Երեւանի ազգային կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Ռոլինար Չալոյանը: Երեկոյին ներկա էր նաեւ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատան մշակույթի կցորդ Պատրիկ Տոնապետյանը: «Ազգ»

Էդ. Շեւարդնաձե. ԱԲԽԱԶԱԿԱՆ ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ԲԱՆԱԼԻՆ ՄՈՍԿՎԱՅՈՒՄ Է

Աբխազիայի պաշտպանության նախարարությունում երեկ ԻՖ-ին հայտնեցին, որ հուլիսի 12-ին աբխազական կազմավորումները շարունակել են հյուսիսից շարժվել դեպի Սուխում: Վերահսկողություն հաստատելով մերձավոր բարձունքների վրա, աբխազները վրացական զորքերի խմբավորում են ջախջախել Շռոմա եւ Թավիսուփլեբա գյուղերի միջեւ: Կենդանի ուժի եւ տեխնիկայի կորուստներ կրելով, վրացիները նահանջել են քաղաք: Աբխազական ուժերը նույնպես կորուստներ ունեն: Աբխազիայի խորհրդարանի ղեկավարներից մեկը ԻՖ-ին երեքշաբթի օրը հայտարարեց, թե «Սուխումի ճակատագիրն արդեն կանխորոշված է»: Մինչդեռ Աբխազիայում տեղաբաշխված վրացական զորքերի մամուլի կենտրոնում ԻՖ-ին հայտնեցին Շռոմա եւ Ախալշենի գյուղերի մոտակայքում շարունակվող մարտերի, ինչպես նաեւ այնտեղ ուղղաթիռներից դեսանտ իջեցնելու աբխազների ձախողված փորձի մասին:

«Աբխազական հակամարտության կարգավորման բանալին Մոսկվայում է», հայտարարեց Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն: Ինչքան էլ ակտիվ եւ գործնական լինի ՄԱԿ-ի եվրոպական կառույցների դիրքորոշումը, Աբխազիայում եւ Վրաստանում խաղաղության հաստատումը շատ բարդ է եւ նույնիսկ անհնար առանց Ռուսաստանի մասնակցության, շեշտեց նա երեկ, ելույթ ունենալով Վրաստանի խորհրդարանում: Շեւարդնաձեն նշեց, որ Ռուսաստանի քաղաքականությունում վերջերս դրական տեղաշարժեր են նկատվում: Նա նույն հայտնեց, որ առայժմ այդ ոչ մեծ դրական տեղաշարժերը, մասնավորապես Ռուսաստանի եւ Աբխազիայի միջեւ սահմանային կարգավիճակի խստացումը եւ Ռուսաստանի կողմից չեզոքության դիրքորոշման ընդունումն էլ ավելի կխորանան: Այդ դեպքում Վրաստանը պատրաստ կլինի սերտորեն համագործակցելու Ռուսաստանի հետ:

Շեւարդնաձեն հայտնեց, որ վրացական բանակի լրացուցիչ զորամասեր են տեղափոխվել Սուխում, եւ այսօր ուժերը քաղաքի պաշտպանության համար բավարար են:

Հուլիսի սկզբներին իրավիճակը սրվել էր կապված աբխազների Օչամչիրի շրջանում դեսանտ իջեցնելու հետ: Մինչեւ ատամները զինված մոտ 600 վարձկաններ, ըստ Շեւարդնաձեի, վտանգ ստեղծեցին Սուխումի համար, որն ընկավ շրջափակման մեջ: Այսօր շրջափակումը ճեղքված է, դեսանտի մնացորդները հեռացել են անտառներ: Երկուշաբթի Օչամչիրից Սուխում մեկնեց առաջին գնացքը: Շեւարդնաձեի կարծիքով, աբխազներին օգնում է «երրորդ ուժը», որի անունը նա հրաժարվեց տալ: Այլ կերպ ինչպե՞ս կարող էր այդ փոքրաթիվ ժողովուրդը ստեղծել այդպիսի բանակ, հարցրեց նա: ԻՖ

Ղարաբաղ

ՄԱՐԻՈ ՌԱՖԱԵԼԼԻՆ ՍՏԻՊՎԱԾ ԵՂԱՎ ԳԻՇԵՐԵԼ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏՈՒՄ

Երեկ անցնելով Բաքու-Թբիլիսի-Երեւան-Ստեփանակերտ օդային երթուղին, ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի նախագահ Մարիո Ռաֆաելլին եւ նրան ուղեկցող դիվանագետների ու զինվորականների խումբը ժամը 15.30-ին վերջապես ժամանեցին Լեռնային Ղարաբաղի մայրաքաղաք: ԵԱՀԽ պատվիրակությունը նախ հանդիպում ունեցավ ԼՂՀ ԳԽ նախագահության եւ ԼՂՀ ԳԽ նախագահի պաշտոնակատար Կարեն Բաբուրյանի հետ: Մեզ հասած տեղեկությունների համաձայն, այդ հանդիպումների ընթացքում քննարկվել է երաշխիքների խնդիրը: Մասնավորապես, ղարաբաղցիները նշել են, որ Ադրբեջանի ներքին անկայունությունը հուսալի երաշխիքներ չի ստեղծում ԵԱՀԽ նախաձեռնության գրաֆիկի համար: Այդ աղբյուրների համաձայն, Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչները, մեջբերելով նույն պատճառները, Մարիո Ռաֆաելլին խնդրել են, որպեսզի նա եւս մեկ անգամ հետաձգի ԵԱՀԽ խաղաղ կարգավորման գրաֆիկի իրականացումը: Մյուս կողմից, ղարաբաղցիները նաեւ նշել են, որ չեն կարող երաշխավորել դիտորդների խմբի անվտանգությունը: Այնուհետեւ Մարիո Ռաֆաելլին առանձնազրույց է ունեցել ԼՂՀ ՊՊԿ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ:

Հանդիպումից հետո Մարիո Ռաֆաելլին հրաժարվեց մեկնաբանել ԼՂՀ-ում տեղի ունեցած հանդիպումների արդյունքները: Այդ մասին Ստեփանակերտից տեղեկացրեց մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ: Միաժամանակ, ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտի ղեկավար Մարատ Պետրոսյանը լրագրողներին տեղեկացրեց, որ անցած բանակցությունները որեւէ կոնկրետ արդյունք չտվեցին: Նրա կարծիքով, 4.5 ժամ ընդհանուր տեւողությամբ հանդիպումները բավական չէին, որպեսզի կողմերը որեւէ համաձայնության գան ԵԱՀԽ գրաֆիկի ժամկետների եւ իրականացման պայմանների վերաբերյալ: Դեպարտամենտի ղեկավարը նաեւ ափսոսանք հայտնեց, որ ԵԱՀԽ-ի ներկայացուցիչները լինելով Ղարաբաղում, այդպես էլ ժամանակ չգտան, որպեսզի լուծեն առաջարկված գոնե մի քանի հրատապ հարցերը:

Երեկ ուշ երեկոյան, երբ արդեն հայտնի էր դարձել, որ 8.30-ին Ռաֆաելլիի խումբը մեկնել էր Ղարաբաղից, Ստեփանակերտից մեզ հաղորդեցին, որ խմբի երեք ուղղաթիռները կրկին վերադարձել են Ստեփանակերտ: Ավելի ուշ կարողացանք պարզել, որ Ռաֆաելլիին եւ իր խմբին ուղեկցող ուղղաթիռներից մեկը վնասվել է, եւ խումբը Ռաֆաելլիի գլխավորությամբ ստիպված է եղել գիշերել Ստեփանակերտում: Ուղղաթիռի վթարը տեխնիկական պատճառներով է, հայտնեցին Ստեփանակերտից, խմբից ոչ ոք չի տուժել: «Ազգ»

Արձագանք

Ուկրաինայի հետ վեճն անցանկալի է

Անգլիական «Սանդի թայմզը» մեկնաբանելով Սեւաստոպոլի կարգավիճակի վերաբերյալ Ռուսաստանի ԳԽ ընդունած որոշումը, ընդգծում է, որ «այդ որոշման հիմնական նպատակը Մոսկվայի եւ Կիեւի հարաբերությունների հետագա սրումն է եւ, դատելով բոլոր նշաններից, նախագահ Ելցինի քաղաքական հակառակորդների հավանությանն արժանացած այդ ամբողջ ծրագիրը անձամբ նրա դեմ ուղղված հարձակում է եւ ոչ թե Ռուսաստանի գերիշխանությունը վերահաստատելու փորձ»: Ինչպես նշում է «Ինդեպենդենտ օն սանդի» թերթը, «Ելցինն ամենայն հավանականությամբ պարզապես կանտեսի Գերագույն խորհրդի ընդունած բանաձեւը: Մանավանդ, որ Ուկրաինայի հետ հերթական վեճն անցանկալի է այն ժամանակ, երբ Ռուսաստանի նախագահը զբաղված է նոր սահմանադրության մշակմամբ, որն իրեն թույլ կտա իր ձեռքին կենտրոնացնել շատ ավելի մեծ իշխանություն»: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Դաշինք ընդդեմ Ճապոնիայի՞

Կիոդո Ցուսին գործակալության հաղորդման համաձայն, Ճապոնիայի արտգործնախարար Կաբուն Մուտոն երկրի արտգործնախարարության ղեկավար կազմի առջեւ ելույթ ունենալով հայտարարել է. «Միացյալ Նահանգները եւ Ռուսաստանը ձեռնամուխ են եղել Տոկիոյի եւ Վաշինգտոնի դաշնակցային հարաբերությունների մի քանի տասնամյակներից հետո Ճապոնիայի դեմ ուղղված յուրօրինակ դաշինքի ստեղծմանը:

Հետպատերազմյան տեւական ժամանակամիջոցում «սառը պատերազմի» թեժ պահին Ճապոնիան կարողացավ տոկալ այն բանի շնորհիվ, որ գործում էր Միացյալ Նահանգների հետ միասնաբար: Բայց այժմ, երբ «սառը պատերազմն» ավարտվել է, եւ ԱՄՆ-ն ու Ռուսաստանը լավ բարեկամներ են դարձել, այն տպավորությունն է ստեղծվում, թե Ճապոնիային երբեմն դարձնում են այդ երկու երկրների ընդհանուր թշնամու պես մի բան: Բացի դրանից, այն պահից, երբ Ճապոնիան աշխարհի առաջատար տնտեսական տերություններից մեկի կարգավիճակն ստացավ, նա հայտնվեց այնպիսի իրավիճակում, երբ իրենից պահանջում են ֆինանսական միջոցներ հատկացնել տարբեր հիմնադրամների ստեղծման համար»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Աշխարհ

Տարակարծություն Սոմալիում ՄԱԿ-ի դերի շուրջ

Մոգադիշոյում գեներալ Այդիդի կենտրոնատեղիի դեմ նախորդ օրը ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերի կողմից ձեռնարկված գործողության հետեւանքով արձանագրված մարդկային մեծաթիվ զոհերի եւ դրան հետեւած օտարերկրյա լրագրողների դեմ սոմալիցիների բռնարարքների պարագան խոր տարակարծություններ է ստեղծել ՄԱԿ-ի շրջանակներում եւ նույնինքն խաղաղապահ ուժերին մաս կազմող երկրներում: Իտալիան, որը զոհեր էր տվել Սոմալիում, պահանջեց դադարեցնել ՄԱԿ-ի զինվորական գործողությունները եւ վերատեսության ենթարկել խաղաղապահ ուժերի ծառայության նպատակներն այդ երկրում: Աֆրիկյան միության միջազգային կազմակերպությունը ՄԱԿ-ից խնդրեց խաղաղ միջոցներ գտնել խնդրի լուծման համար, իսկ գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալին խաղաղապահ ուժերից պահանջեց հետեւել ոչ թե իրենց համապատասխան երկրների, այլ ՄԱԿ-ի հրամանատարության հրահանգներին: Վերադառնալով նախորդ օրը պատահածին, երեկ ճշտվեց, որ օտարերկրյա լրագրողներից հաստատապես սպանվել են 2 ֆոտոթղթակիցներ, 4-ը խոշտանգվել եւ տեղափոխվել են հիվանդանոց, իսկ մեկը անհետ կորել է: Գեներալ Այդիդի պնդումների համաձայն, ուղղաթիռային հարձակման հետեւանքով սպանվել են 73 եւ վիրավորվել 200 սոմալցի:

Նորից ջարդ Սարաեւոյում

Առնվազն 12 հոգի սպանվեց եւ 15 ուրիշներ վիրավորվեցին, երբ ականանետից արձակված արկը ուղիղ նշանառությամբ ընկավ Բոսնիայի մայրաքաղաքի շրջաններից մեկում, այդ պահին ջրի իրենց պաշարը ստանալու համար հավաքված մարդկանց խմբի կենտրոնում: Սպանվածներից ու վիրավորներից շատերն անչափահասներ են: Նրանցից ոմանք անդամահատվեցին հիվանդանոցում: ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչների համաձայն, դեպքի վայրը պարզ երեւում է Սարաեւոյին հարող բլուրներից, որտեղ սերբական ուժերն են:

Իսլամ 4 երկրներ զորք են առաջարկում ՄԱԿ-ին

Իսլամաբադում երեկ ավարտվեց իսլամական 16 երկրների արտգործնախարարների համաժողովը, որը նվիրված էր Բոսնիայում տիրող իրավիճակին: 4 երկրներ պատրաստակամություն հայտնեցին 1800 զինվոր տրամադրել ՄԱԿ-ին, պայմանով, որ դրանց դերը հստակ լինի՝ պաշտպանություն բոսնիական իսլամների բնակավայրերի: Իրանն առանձին առաջարկեց նույն նպատակին տրամադրել 10 հազար զինվոր: Իսլամական 1800 հոգանոց զորախմբի հիմնական մասը, եթե ընդունվի Անվտանգության խորհրդի կողմից, բաղկացած է լինելու պակիստանցի եւ թուրք զինվորներից:

Ռուսաստանը հրթիռներ կվաճառի Հնդկաստանին

Հակառակ Մ. Նահանգների եւ այլ երկրների առարկությանը, Ռուսաստանը հարգելու է Հնդկաստանի հետ ունեցած պայմանագիրը, վերջինիս վաճառելով հրթիռային մասեր եւ տեխնոլոգիա, հայտարարեց հնդկական պետական ներկայացուցիչներից մեկը: Ռուսաստանի արտգործնախարարությունն ու պետական համապատասխան ձեռնարկության ղեկավարությունը մերժեցին որեւէ մեկնաբանություն տալ այդ առթիվ: ■

digitised by A.R.A.R.@

[illegible]

Բորիս Առուշանյան. ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԹԵԼԱԴՐՈՒՄ Է ԿԵՆՏՐՈՆԱՑՈՒՄ

Ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում մեր սեփական թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԻ հարցազրույցը ԼՂՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի առաջին տեղակալ, ԼՂՀ ՊՊԿ անդամ ԲՈՐԻՍ ԱՌՈՒՇԱՆՅԱՆԻ հետ:

— Պարոն Առուշանյան, այսօր Ղարաբաղում որոշ տնտեսագետներ այն կարծիքին են, որ պատերազմական պայմաններում շուկայական հարաբերություններին անցնելը կապված է մեծ ռիսկի հետ, քանզի յուրաքանչյուր պատերազմ ենթադրում է ոչ միայն քաղաքական իշխանության, այլեւ տնտեսական քաղաքականության կենտրոնացում: Մյուս կողմից, երբ հիշենք սոցիալիստական տնտեսավարման դառը փորձը, կենտրոնացումը կարող է հանգեցնել ԼՂՀ տնտեսության որոշակի լճացմանը: Ձեր կարծիքով, ինչպե՞ս պետք է հարթվի այդ հակասությունը:

— Ես այն մասնագետներից եմ, ովքեր գտնում են, որ պատերազմական պայմաններում տնտեսության ղեկավարման բոլոր լծակները պետք է խիստ կենտրոնացվեն: Այսօր անհրաժեշտ է հապաղել շուկայական հարաբերությունների անցնելիս, թեպետ ընդհանրապես ես դրանց կողմնակիցն եմ: Ժամանակին մենք խոր վերլուծության ենք ենթարկել Լեռնային Ղարաբաղի տնտեսության զարգացման յուրահատկությունները, տվել մեր առաջարկությունները անցման ուղին ավելի հարթ, առանց սոցիալական ցնցումների հաղթահարելու համար: Սակայն այժմ իրադրությունը կտրուկ փոխվել է: Պատերազմը թելադրում է այլ մոտեցումներ հասարակական կյանքի բոլոր բնագավառներում, հատկապես տնտեսության մեջ: Ապապետականացումը, սեփականաշնորհումը պատերազմող պետության համար հղի են անկանխատեսելի հետեւանքներով, քանի որ ներկա դրությամբ ամեն ինչ պետք է կենտրոնացված ձեւով ծառայի պաշտպանության կարիքներին:

Ինչ մնում է Ձեր նշած հակասությանը, կարող եմ միայն ասել, որ ԼՂՀ տնտեսությանը չի սպառնում որեւէ լճացում կամ մեկուսացում, որովհետեւ Ղարաբաղը ներկայումս սերտ տնտեսական կապերի մեջ է ՀՀ հետ, որի միջոցով հանրապետության մի շարք ձեռնարկություններ դուրս են գալիս արտաքին աշխարհ, կնքում համապատասխան պայմանագրեր տարբեր երկրների, առաջին հերթին Ռուսաստանի ձեռնարկությունների հետ, արտահանում կամ ներմուծում պահանջարկ ունեցող ապրանքներ: Պարզապես մենք պետք է հարմարվենք շուկայական գներին եւ գնագոյացման քաղաքականությանը:

— Կարելի՞ է արդյոք ասել, որ ԼՂՀ տնտեսությունն այսօր զարգանում է ըստ հստակ մշակված որեւէ տնտեսական մոդելի: Որո՞նք են ԼՂՀ իշխանությունների տնտեսական քաղաքականության հիմնական հատկանիշները:

— Այսօր նախկին խորհրդային ոչ մի հանրապետություն չունի տնտեսական զարգացման ձեւավորված մոդել: Այդ առումով նրանք դեռ որոնումների մեջ են: Յուրաքանչյուր հանրապետություն ձգտում է մշակել զարգացման սեփական մոդելը, իհարկե, ղեկավարվելով անցումային շրջանի ընդհանուր կոնցեպցիաներով, ընդհանուր սկզբունքներով եւ մոտեցումներով: Մենք ուղղակի ունենք տնտեսական զարգացման հստակ ծրագիր մինչեւ 2000 թ., որտեղ նախատեսված է ենթակառուցվածքային մի քանի առաջնահերթ ճյուղերի զարգացումը: Այդ ճյուղերն են էներգետիկան, ճանապարհաշինությունը, շինարարությունը, ջրամատակարարումը, կապը: Դրանց զուգահեռ կլուծվեն նաեւ գյուղատնտեսության եւ արդյունաբերության խնդիրները: Ես կցանկանայի նշել, որ գյուղատնտեսության ասպարեզում մենք եւս պետք է կենտրոնացնենք մեր ջանքերը, որովհետեւ ստեղծված պայմաններում ճիշտ չի լինի հողը բաժանել գյուղացիներին: Սեփականաշնորհումը ներկայումս բացառվում է: Բայց պատերազմի ավարտից հետո, մի քանի տարիների ընթացքում մենք կանցնենք սեփականաշնորհման, ձեռք չտալով սեփականության մյուս ձեւերին: Օրինակ, երբ որեւէ կոլտնտեսության անդամներ չեն ցանկանում առանձնանալ, ունենալ սեփական հողամասեր, նրանք կպահպանեն իրենց տնտեսությունը: Հասարակական յուրաքանչյուր խավ հնարավորություն կունենա ընտրել սեփականության այն ձեւը, որն իրեն ձեռնտու է: Նույն մոտեցումը կցուցաբերվի արդյունաբերության բնագավառում:

Սեփականաշնորհումը Լեռնային Ղարաբաղում կսկսենք մանր արտադրությունից, փոքր ձեռնարկություններից, զերծ մնալով խոշոր արդյունաբերական ձեռնարկությունների ապապետականացումից եւ թողնելով նրանց համար համապատասխան անցումային շրջան: Ինչ վերաբերում է ենթակառուցվածքին, այն կմնա պետության հսկողության տակ նույնիսկ այն ժամանակ, երբ մենք կանցնենք սեփականաշնորհման ավելի արագ տեմպերին: Ի դեպ, այդ սկզբունքով են ղեկավարվում աշխարհի մի շարք զարգացած պետություններ:

Մի խոսքով, Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունների տնտեսական քաղաքականության հիմնական հատկանիշը աստիճանականությունն է:

— Պարոն Առուշանյան, չի՞ թվում արդյոք, որ որոշ ապրանքների գներն այնուամենայնիվ պետք է վերահսկվեն ու կարգավորվեն կառավարության կողմից: Այլ կերպ ասած, գների բացթողումը պետք է տարածվի միայն այն ապրանքների վրա, որոնք արտադրվում են տեղում:

— Իհարկե, ելնելով պատերազմական պայմաններից եւ մեր ժողովրդի ներկա վիճակից, անհրաժեշտ է սահմանել որոշ ապրանքների վերահսկվող կայուն գներ: Բայց ամբողջ ցավն այն է, որ դա կապված է մեծ, ահռելի գումարների հետ: Անշուշտ, հանրապետության բյուջեի զգալի դեֆիցիտի պայմաններում մենք պատրաստ ենք հայթայթել նման գումարներ: Այդ նպատակով մենք կարող ենք օգտագործել Ղարաբաղի ներքին պաշարները, օրինակ՝ սպիրտի, կոնյակի եւ մարմարի պաշարները, ինչպես նաեւ Հայաստանի հնարավորությունները, բյուջեի դեֆիցիտը փակելու համար: Համոզված եմ, մի շարք ապրանքների գները պիտի վերահսկվեն: Պատերազմող երկրում այդ վերահսկողությունը պետք է լինի:

— Ըստ Ձեզ, ԼՂՀ տնտեսության ո՞ր բնագավառներն են կարիք զգում իշխանությունների առավել ուշադրության:

— Առավել մեծ ուշադրության է արժանի առաջին հերթին ենթակառուցվածքը, էներգետիկան, կապը, շինարարությունը, տրանսպորտը, ջրամատակարարումը, կոմունալ տնտեսությունը, այսինքն, կենսապահովման հետ կապված օբյեկտները, եւ, իհարկե, ռազմական նշանակություն ունեցող ձեռնարկությունները:

— Ձեր կարծիքով, պատերազմից հետո Ղարաբաղը կկարողանա՞ արդյոք վարել գոնե կիսանկախ տնտեսական քաղաքականություն:

— Տնտեսական անկախությունը, ինչպես հայտնի է, հարաբերական հասկացողություն է: Բայց պատերազմից հետո Ղարաբաղը կկարողանա լիովին ապահովել իրեն առաջին անհրաժեշտության ապրանքներով: Մեր նորաստեղծ հանրապետությունն ունի բավականաչափ պաշարներ եւ հնարավորություններ նպաստավոր տնտեսական պայմաններ ստեղծելու եւ որոշ տնտեսական անկախության հասնելու համար: Դա միայն ժամանակի հարց է:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Բաքու

Էլչիբեյը նախազգուշացնում է ԱԺՃ-ի դեմ ծավալվող հալածանքներից

Ադրբեջանի իշխանազրկված նախագահ, ԱԺՃ նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյը մտահոգություն արտահայտեց այն կապակցությամբ, որ Ադրբեջանում իր կարծիքով հալածանքների արշավ է ծավալվում ԱԺՃ անդամների դեմ: Երկուշաբթի օրը տարածված Էլչիբեյի հայտարարության համաձայն, սկսվող հալածանքների ազդանշաններից մեկը դարձավ Աղդամի բնակիչ ժողճակատայիններից մեկի ձերբակալությունը: Ազգային հեռուստատեսությամբ երկուշաբթի օրը հեռարձակված Գյանջայի ադրբեջանական բանակի շտաբի հաղորդագրության մեջ, որ գլխավորում է վարչապետ Սուրաթ Հուսեյնովը, պնդվում էր, թե ԱԺՃ այդ անդամը խուճապային լուրեր էր տարածել, որոնք նպաստել էին քաղաքի բնակիչների փախուստին: ԻՖ

Բանկերը խոչընդոտում են թղթակցային հաշիվների բացմանը

Այս տարի Ադրբեջանը նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններին բերմատակարարել է խոստացված նյութական պաշարների ավելի քան 50 տոկոսը: Սակայն, չնայած փոխադարձ հաշվարկների պարզեցման համար ազգային բանկերում թղթակցային հաշիվներ բացելու վերաբերյալ այդ բոլոր երկրների հետ առկա փոխադարձ համաձայնություններին, նախկին Միության հանրապետություններից ոչ մեկում այդ համակարգը դեռ չի գործում: Այդ մասին հայտնելով, Ադրբեջանի էկոնոմիկայի նախարարությունում նշեցին, որ առավել խոշոր մասնավոր բանկերը դրամի փոխանցման համար պահանջում են մինչեւ 20 տոկոս հավելավճար, հետեւաբար շահագրգռված չեն թղթակցային հաշիվների բացմամբ: Նախարարությունում նաեւ ընդգծեցին, որ այդ խնդիրը չի վերաբերում Ադրբեջանի եւ հեռավոր արտասահմանի երկրների առեւտրական գործառնություններին: Բայց քանի որ հանրապետության ամբողջ առեւտրի ավելի քան 90 տոկոսը կապված է նորանկախ պետությունների հետ, մոտ ժամանակներս պաշտոնական Բաքուն պետք է լուծի բանկային փոխհաշվարկների խնդիրները: ՆՏ

Զարգացման Իսլամական բանկն օժանդակում է Ադրբեջանին

Զարգացման իսլամական բանկն Ադրբեջանին հատկացրել է մեկ միլիոն ամերիկյան դոլլար հայ-ադրբեջանական հակամարտության գոտուց բռնագաղթվածներին աջակցելու նպատակով անհրաժեշտ սարքավորում ձեռք բերելու համար: Նույն գործակալությունը հաղորդում է, որ Բաքու ժամանած Զարգացման իսլամական բանկի ներկայացուցիչների հիմնական նպատակը Բաքու քաղաքի համար ջրամատակարարման կոմպլեքսային համակարգի շինարարության նախագծի լրամշակումն է, որն արդեն ֆինանսավորման համար ընդունվել է Զարգացման իսլամական բանկի կողմից: Բանակցություններ են տարվում նաեւ միանգամյա օգտագործման ներարկիչների գործարանի շինարարության նախագծի ֆինանսավորման եւ Ադրբեջանին արդյունաբերական ապրանքների Թունիսի միջազգային ցուցահանդեսում անվճար տեղ հատկացնելու մասին: ՆՏ

Ադրբեջանում դիզելային վառելիքի արտադրությունը կրճատվել է

Ինչպես հայտնի դարձավ Ադրբեջանի վառելիքի պետական կոմիտեի ղեկավարությանը մոտիկ կանգնած աղբյուրներից, այս տարի երկրում դիզելային վառելիքի արտադրության 30 տոկոս կրճատումը պայմանավորված է Ադրբեջանում, ինչպես նաեւ այդ հանրապետությանը անմիջական նավթ մատակարարող Ռուսաստանում ու Ղազախստանում նավթահանույթի նվազմամբ: 1993 թ. Ռուսաստանը վերամշակման համար Ադրբեջան է առաքել ընդամենը 700 հազար տոննա նավթ (1992 թ. 3 միլիոն տոննա), Ղազախստանը՝ 700 հազար տոննա (1992 թ. 2,1 միլիոն տոննա): ՆՏ

ԱՄՆ

Հայերը բոյկոտն ուժեղացնում են

Նյու Յորք, 13 հուլիս, ՍՆԱՐԿ: Լոս Անջելեսում բնակվող 300 հազար հայեր էլ ավելի ակտիվորեն են բոյկոտում ԱՄՆ նավթային ընկերությունները, որոնք գործարքներ են կնքել Ադրբեջանի հետ: Հայ երիտասարդաց միության եւ «Շանթ» ուսանողական միության կողմից մայիսին հայտարարած բոյկոտն այժմ ստացել է Ամերիկայի Հայկական Համագումարի աջակցությունը: Քաղաքի ցույցի կազմակերպիչները գտնում են, որ արեւմտյան վարկերը քաջալերում են Ադրբեջանին շարունակելու պատերազմը եւ Հայաստանի շրջափակումը: Բոյկոտին մասնակցում են հայկական հեռուստա եւ ռադիոկայանները, ինչպես նաեւ ԱՄՆ-ում հրատարակվող հայկական թերթեր: Վերջերս «Լոս Անջելես Թայմզը» հաղորդեց առաջին արդյունքների մասին. մեկ շաբաթում «Յունոքալ» ընկերության ազգությամբ հայ 44 բաժնետերեր վերադարձրել են իրենց քարտերը, քանի որ այդ ընկերությունը ներդնումներ է կատարում Ադրբեջանի նավթային հանքավայրի շահագործման մեջ: ■

Այսուհետեւ Նյու Ջերսի նահանգի բոլոր դպրոցական եւ համալսարանական ծրագրերի մեջ կներառվի ցեղասպանությունների պատմությունը

Նյու Ջերսիի հայկական եւ հրեական քաղաքական կազմակերպությունները համախմբվել էին այդ որոշման ընդունելու մեջ նահանգի իշխանություններին համոզելու համար: «Մենք պետք է պատմություն ուսուցանենք մեր երեխաներին, որպեսզի նրանք թույլ չտան դրա կրկնությունը», ասաց բանաձեւի հեղինակներից մեկը՝ Կարապետ Չաք Հայթայանը: «Սնարք»

Ֆինանսներ

Շարունակում ենք վարկեր վերցնել, քանի որ այլընտրանք չկա

Այս տարվա ապրիլի 27-ին ընդունվեց երկու օրենք՝ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի եւ բանկային համակարգի մասին: Հայտնի է, որ այսօրվա դրությամբ հանրապետությունում գործում են արտոնագիր ունեցող առեւտրային, կոմերցիոն եւ կոոպերատիվ 50 բանկեր, բացի դրանից կան նախկին պետական չորս բանկեր (Ագրոինդբանկ, Ագրոբանկ, Պրոմստրոյբանկ եւ Խնայբանկ), որոնք վերակազմավորվել են պետական-առեւտրական բաժնետիրական բանկերի: Անդրադառնալով բանկային համակարգի եւ կոմերցիոն բանկերի գործունեությանը, երեկ կայացած մամուլի ասուլիսում Հայաստանի կենտրոնական բանկի վարչության նախագահ Իսահակ Իսահակյանը հայտարարեց, որ առեւտրական բանկերը կազմում են բանկային համակարգում ընդհանուր ներդրումների 25-30 տոկոսը: Այդ բանկերի կողմից տրված վարկերն այսօր կազմում են շուրջ 30 մլրդ ռուբլի: Միեւնույն ժամանակ պրն. Իսահակյանը նշեց, որ դեռ տարվա սկզբին ստացված 209 մլրդ ռուբլի վարկային էմիսիան չիրացվեց բանկերի միջոցով, այլ ծախսվեց բյուջեի ֆինանսների նախարարության միջոցով, որի պատճառներից մեկն այն էր, որ հանրապետության բանկերի հիմնադրամային ֆոնդերն այնքան քիչ էին, որ խախտում կլինեին, եթե նրանք վարկերը վերցնեին եւ բաժանեին ձեռնարկություններին: Քանի որ տրված վարկերը բանկի սեփական միջոցներին չպետք է գերազանցեն 20 անգամ: 50 մլրդ ռուբլին վարկային էմիսիայից տրվեց ձեռնարկություններին, որպեսզի փակելով ճեղքվածքները, աջակցեն արտադրության վերականգնմանը: Կենտրոնական բանկի վարչության նախագահի ասելով, վիճակն ավելի բարվոք կլիներ, եթե Ռուսաստանը կատարեր իր ստորագրած պայմանագրերը, որոնց համաձայն Հայաստանը մինչեւ տարեվերջ պետք է ստանար 130 մլրդ ռուբլու տեխնիկական վարկ եւ 100 մլրդ ռուբլի կանխիկ դրամ: Սակայն, Ռուսաստանի ֆինանսների նոր նախարար Ֆյոդորովը, որը նաեւ փոխվարչապետն է, փաստորեն իր վարած խիստ քաղաքականությամբ չեղյալ համարեց վերոհիշյալ պայմանագիրը: Վերջերս Հայաստանն ստացել է 20 մլրդ ռուբլի վարկ, եւ Մոսկվայում անցկացված բանակցություններից հետո սպասվում է, որ կստացվի նոր գումար:

Պրն. Իսահակյանի ասելով, այժմ Հայաստանը Ռուսաստանին պարտք է 12 մլրդ ռուբլի, այս տարվա առաջին կիսամյակում դրան ավելացել է եւս 10 մլրդ, եւ մինչեւ տարեվերջ կավելանա 20 մլրդ: Անկախ նրանից, թե հետագայում ինչպես կփակվի այդ պարտքը, վարչության նախագահի կարծիքով առայժմ այլընտրանք չկա: Ընդ որում, 3-ական մլրդ ռուբլի էլ Հայաստանին են պարտք Ուկրաինան եւ Վրաստանը: Մյուս կողմից, որպեսզի մեր հաշվեկշիռը բարելավվի, պետք է արտադրությունը աշխատեցնել, քանի որ նշված պարտքերի մի մասը պետք է մարվի հենց արտադրված ապրանքներով:

Կանխիկ դրամի հարցը նույնպես առաջացրել է դժվարություններ: Դրանք հիմնականում կապված են դրամաշրջանառության եւ հատկապես Ռուսաստանի իրավիճակի հետ: Մեկ ամիս շարունակ Ռուսաստանը ոչ մի հանրապետության կանխիկ դրամ չէր տալիս, իսկ մի շաբաթ առաջ Հայաստանին տրված դրամը շատ արագ բաժանվեց: Այժմ Ռուսաստանն ըստ պայմանագրի մեզ տալիս է միայն 1961-91 թթ. ԽՍՀՄ բանկի տպագրած դրամանիշերը, եւ միայն 1993-ի հինգհազարանոց դրամանիշը: Բանակցություններ են վարվում, որպեսզի տրվեն նաեւ 1993 թվականի ռուսական բանկի թողարկած դրամանիշերը, քանի որ արդեն մամուլում նշվել է, որ Ռուսաստանը առաջիկա ամսից շրջանառությունից հետ է վերցնում 1961-91 թթ. դրամանիշերը:

Այժմ կենտրոնական բանկը միջոցներ է ձեռնարկում, որպեսզի կանխիկ դրամը ներգրավվի շրջանառության մեջ: Քանի որ այսօրվա դրությամբ պետական առեւտուրը կազմում է ընդամենը 40 տոկոս, իսկ բաց թողած դրամի 50 տոկոսը շրջանառությունից չի վերադառնում: Մի այլ խնդիր էլ կապված է խնայբանկերի հետ, որոնց նկատմամբ բնակչությունը կորցրել է հավատը: Այժմ խնայբանկի կարգավիճակը որոշվում է, եւ կավելացվեն ոչ միայն ավանդների տոկոսադրույքները, այլեւ կինդեքսավորվեն բնակչության ունեցած դրամների մնացորդները:

Մեր այն հարցին, թե հաշվի առնելով ստեղծված իրավիճակը, ե՞րբ հնարավորություն կստեղծվի շրջանառության մեջ մտցնել սեփական դրամ, պրն. Իսահակյանը նշեց, որ այդ հարցին միանշանակ հնարավոր չէ պատասխանել, բայց իր կարծիքով, առայժմ հնարավորին չափ պետք է մնալ ռուբլու գոտում: Նոր դրամին կարելի է անցնել ծայրահեղ դեպքում, երբ այլ անելիք չունենանք, ասաց նա: Վարչության նախագահը հայտնեց նաեւ, որ դրամական բարեփոխումներ մտցնում են այն ժամանակ, երբ տնտեսությունը որոշ չափով սկսում է վերելք ապրել: Եւ եթե ուզում ենք, որ մեր դրամը ամուր լինի, պետք է պահպանենք երեք պայման:

Առաջինը, մեր շուկան պետք է ապահովվի անհրաժեշտ ապրանքներով, երկրորդ՝ պետք է ունենանք փոխարկելի տարադրամի հիմք, որի համար պետք է զարգացնենք արտահանումը, եւ երրորդ, պետք է ոսկու եւ թանկագին քարերի զգալի պաշարներ ունենանք: Այս երեք պայմաններն էլ այսօրվա դրությամբ թույլ են:

Մինչեւ տնտեսության անկումը չդադարի, դժվար կլինի անցնել նոր տարադրամին, թեեւ ամեն րոպե պետք է պատրաստ լինենք դրան, եզրափակեց պրն. Իսահակյանը:

Ա. Հ.

digitised by A.R.A.R.@

ՈՒՐՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՆՅՈՒԹԵՂԵՆԱՑՈՒՄ

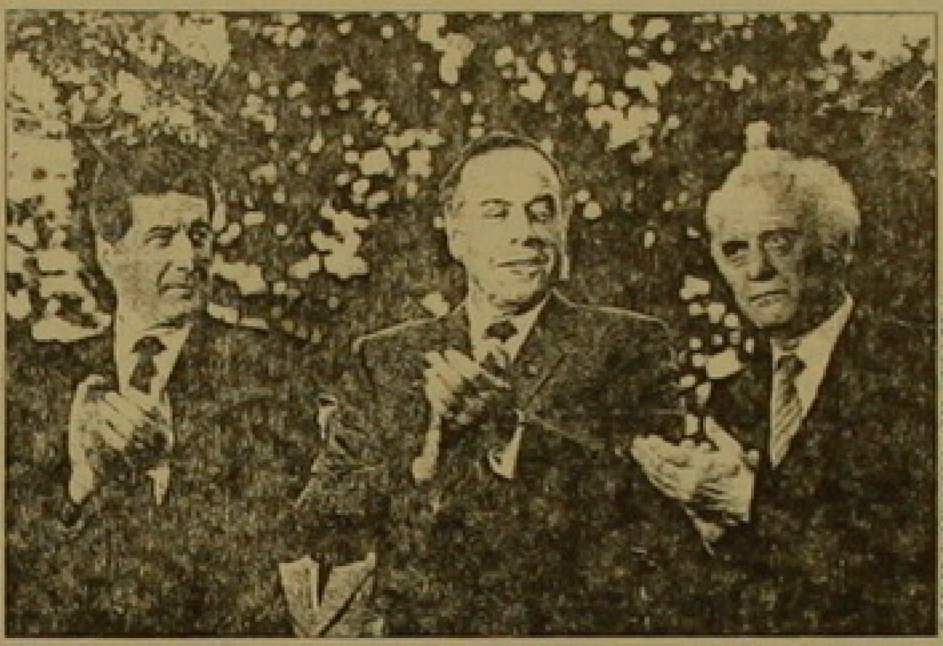

Հենց ասում էին, թե պատմությունը կրկնվում է երկու անգամ. մեկը ողբերգության ձեւով, մյուսը՝ զավեշտի: Մեր օրերի փիլիսոփաները հավանաբար կարող են հերքել այդ կանխադրույթը՝ մայր ցամաքի նախկին մեկ վեցերորդ մասի եւ դրա բեկորների օրինակով: Խորհրդային Միություն կոչված աշխարհն այնքան անիրական էր, որ այնտեղ կատարվածը լիովին կարելի է զավեշտ համարել, հատկապես դրա մայրամուտի շրջանը, իսկ ողբերգությունը՝ այն, ինչ տեղի է ունենում դրա փլուզումից հետո:

«Ազատ հանրապետությունների անխախտ միության» այս լուսանկարում դրոշմված են «անդրկովկասյան եղբայրական ընտանիքի ժողովուրդների» ղեկավարները: Դիմակների թատրոն: Ժպտում են: Ինչ-որ տեղ աննկատ, չնչին կասկածի ժպիտով, զգացվում է մեծ զավեշտի գլխավոր հերոսի ներկայությունը, որ հայտնի է դառնում նրա կուրծքը զարդարող բազմաթիվ պարգեւների շայլունից: Տեսնես նրանցից որեւէ մեկը այն ժամանակ հիշո՞ւմ էր վերը բերված հին ասույթը: Դժվար թե: Թեեւ կասկածից դուրս է՝ նրանք բավական խելոք էին չգիտակցելու համար, որ թեկուզ առաջին դերերում, բայց մասնակցում են մեծ ներկայացմանը: Եւ ահա ի ծաղր նրանց ու նաեւ մեզ, պատմությունը՝ քմահաճ ու հուզավառ տիկինը, հանկարծ քշտելով փեշերը, սկսեց իր կանկանը: Եւ փլուզվեց «անխախտ միությունը»: Եւ «ազատ հանրապետություններից» թափվեցին ազատ հանրապետություններ: Եւ նրանք, որ ինչ-որ ժամանակ ժպտալով տնօրինում էին այդ հանրապետությունների ճակատագրերը, հանկարծ հայտնվեցին այլ դերերում: Յուրաքանչյուրն իր, բայց նոր: Մեկը թռավ կարծես ավելի բարձր, երկրորդը դարձավ գավառական իշխան, երրորդը սուզվեց քաղաքական անգոյության մեջ: Սակայն քմահաճ պատմությանը դա էլ քիչ թվաց: Նա որոշեց՝ կանկան, ուրեմն՝ կանկան. ու ամեն ինչ գլխի վրա շուռ տվեց, հետո՝ հակառակը: Եւ զավեշտին փոխարինեց ողբերգությունը: Տեղի, գործողության եւ գլխավոր հերոսների գրեթե լրիվ պահպանմամբ: Ամեն դեպքում՝ նրանցից երկուսին: Աստված վկա, երբեմն թվում է, որ երբ նախաբեմ վերադառնա երրորդը, «անդրկովկասյան ժողովուրդների եղբայրական ընտանիքը» դարձյալ կմիավորվի՝ օրհնված նրանց ժպտացող փոխհարաբերություններով: Բայց դրանից անմիջապես հետո՝ Աստված մի արասցե: Ոչ, ոչ թե միավորման իմաստով, այլ ղեկավարների վերադարձի ուղու:

Վրացական ու ադրբեջանական տարբերակների նույնությունը տրամաբանորեն ստիպում է մտածել՝ նույն սցենարի հեղինակը չի՞ կանգնած արդյոք դրա հետեւում: Եւ անմիջապես «մաթեմատիկական մոտեցումը», եթե երեք հանրապետություններից երկուսում (աղավաղվածորեն թե ոչ, սակայն որոշակի չափանիշներով գրեթե համարժեք համարվող) բանեցրին միեւնույն տարբերակը, ապա այն չի՞ խաղարկվի արդյոք մյուսում:

Մինչեւ վերջերս այդ հարցն ասես այնքան էլ չէր անհանգստացնում: Չափազանց շատ էին ողբերգական, տեղային խնդիրները՝ վառելանյութ, հաց, գներ... Չափազանց ծանր էին խորհրդանիշ դարձած համակողմանիները՝ շրջափակում, պատերազմ... Ուրվականների տեսականացման ու նյութեղենացման ժամանակը չէ: Սակայն ողբերգության ու զավեշտի վերաբերյալ ասույթի հակառակ արդյունքի մաթեմատիկական տրամաբանությունը, թվում է, ամեն դեպքում ստիպում է խորհել՝ բա որ հանկա՞րծ: Նկարի մեջ այն երրորդը, որի ձեռնափերը իրարից հեռացել են, հանկարծ ու սեղմի՞ դրանք: Բա որ հանկարծ որոշի «բանկը խփե՞լ»: Առավել եւս, մի գլուխ լսում ես, որ նրա վերադարձն այլ կերպ կլիներ: Որ ի տարբերություն իր նախկին գործընկերների, նա ոչ մի բիծ չունի: Որ ավելին, նրա ղեկավարած փոքրիկ տնտեսությունը գրեթե օազիս է մեր ամենեւին էլ ոչ ավետյաց երկրում:

Սակայն, ինչ-որ նախանշան՝ լուսանկարները համր են: Իսկ դրանցում պատկերվածը նախընտրում է լռել, քմծիծաղով համրում է լրագրողներին, որոնք ձգտում են իր հետ հանդիպման: Այս առումով մեր հանրապետությունն առհասարակ եզակի է: Լրագրողներից լռությամբ խուսափում է նախագահը, մասնավորապես պատճառաբանելով, որ դեռեւս չկան այն հաջողությունները, որոնցից կարելի էր սկսել խոսակցությունը: Լռությունը կրկնում է պաշտպանության նախարարը, փաստարկելով շատ ավելի լուրջ խնդիրներով զբաղվածությունը: Գրեթե խորհրդավոր լռության ուրվականային վարագույրով է պատված ամենահետաքրքիր անձնավորություններից մեկը՝ ազգային անվտանգության գծով նախագահի խորհրդականը: Ինչո՞ւ չլռել ժամանակին, վերահաստատված ավանդույթով հետեւելով նրան, ով նրանց զիջեց Մոնոմախի գդակի ծանրությունը փորձելու իրավունքը:

Մեկ անգամ չէ, որ փառք ենք տվել Տիրոջը, որ ընդդիմությունը բավական վեհանձն է եղել առանձնապես «ընդդիմադիր չդառնալու» համար, քանի որ քաղաքացիական շփոթն իր խստագույնս ծանր դրությամբ կհանգեցներ ո՛չ ադրբեջանականի, ո՛չ վրացականի հետ համեմատելի ճգնաժամի: Թեեւ, հավանական է, կա նաեւ զուտ գործնական հաշվարկը՝ ո՞վ կհամարձակվի փորձել Մոնոմախի գդակը, նման դրության մեջ: Միայն քաղաքական կամիկաձեն: Չէ՞ որ նրանք, ովքեր այժմ իշխանության ղեկին են, դրան հասել են, երբ ամեն ինչ նորմալ էր, երբ գիշերային մղձավանջներում էլ չէին կարող երազել այն, ինչ այժմ իրողություն է դարձել:

Մեկ անգամ չէ, որ փառք ենք տվել Տիրոջը մեր ժողովրդի տեւական համբերության համար, որը չնայած «ըմբռնումով մոտեցեք»-ի ողջ ծաղրին, ամեն դեպքում ըմբռնումով է մոտենում: Թեեւ հավանաբար կա նաեւ զուտ «մտային գործնականությունը»՝ ինչու ռիսկի դիմել Մոնոմախի գդակը դնելու համար, երբ առայժմ ամեն ոք կարող է միայնակ լուծել իր հարցերը: Որը առեւտրով, որը գնալով, որը ծառերը սղոցելով:

Եւ այնուամենայնիվ:

Եւ այնուամենայնիվ «Աստծո վրա դիր հույսդ, բայց ինքդ մի սխալվիր»...

Ադրբեջանում էլ, Վրաստանում էլ գոյություն ունեին խնդիրներ, այնտեղ նույնպես ողջամտորեն գիտակցում էին, թե քաղաքական շփոթը կամ զինվորական հեղաշրջումը լավագույն ելքը չէ, բայց...

Բայց ինչո՞ւ է անընդհատ ետ գալիս այն միտքը, թե մենք բոլորս զինվորներ ենք ուրիշի խաղում: Որ եթե որոշ չափանիշներով համազոր երեք հանրապետություններից երկուսում բանեցվում է նույն տարբերակը, հնարավոր է նաեւ շարքի երրորդ վարկածը: Թեկուզեւ իր առանձնահատկություններով: Թերեւս դրա համար էլ գրեթե որպես անեծք հնչող «նախկին Միության հանրապետություններից ամենակայունը» երբեմն ընկալվում է գրեթե իբրեւ «անխախտ միություն»... բոլոր հետեւանքներով:

ԻԳՈՐ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ
Լրագրող

Էլեկտրաէներգիայի հարցը պետք է լուծել առանց Սեւանի

Հայաստանի էլեկտրակայաններն այս տարվա անցած վեց ամսում Սեւանից խլել են 640 միլիոն խորանարդ մետր ջուր: Դա լճի պատմության մեջ երկրորդ դեպքն է, երբ այդպիսի ծավալներ են վերցնում նրանից, Սնարքի թղթակցին ասաց ՀՀ բնության եւ շրջակա միջավայրի պահպանության նախարարության աշխատակից Թովմաս Գալստյանը: Շարունակվելու դեպքում մինչեւ տարեվերջ այդ թիվը կկազմի 1,2-1,3 միլիարդ, որը կմոտենա 1953 թ. բացթողումների առավել ռեկորդային ցուցանիշին: Իրականում այդքան ջուր, որը հավասար է Սեւանի մեկ մետր հաստության շերտին, լիճն արդեն տվել է, սակայն սկսած 1991 թ. նոյեմբերի 8-ից, այն օրից, երբ էներգետիկ ճգնաժամից ելք որոնելիս կրկին դիմեցին նրա օգնությանը: Բայց ներարկումից հետո հազիվ առողջանալու նշաններ ցույց տված լիճը պատրաստ չէր դրան, իսկ հայտնի է, թե ժամանակին ինչի հանգեցրեց արտահոսքի կտրուկ մեծացումը: Լիճը դա ծանր տարավ եւ կորցրեց իր էկոլոգիական հավասարակշռությունը: Այդպիսի վտանգով հղի է նաեւ ներկա միջամտությունը: Օրական միջին հաշվով Սեւանից բաց է թողնվում 4,3 միլիոն խորանարդ մետր ջուր, որը երեք օրում կազմում է նրա մակարդակի մեկ սանտիմետրը:

Ըստ մասնագետի, էլեկտրաէներգիայի արտադրության հարցերը պետք է լուծել, այդ գործում բացառելով Սեւանի մասնակցությունը: Հակառակ պարագայում անուղղելի վնաս կհասցվի Հայաստանի խոշորագույն բնական ջրամբարին, դրանով էլ ամբողջ տնտեսությանն ու կենսապահովմանը: Մինչեւ էլեկտրակայանների համար լճի ջրերի օգտագործումը, առանց այն էլ, անկախ գոլորշիացումից եւ ներքին արտահոսքերից, նկատվում էր Սեւանի մակարդակի բարձրացման միտում: Ընդամենը երկու տարում՝ 1986-88 թթ. այն ավելացավ 72,6 սանտիմետրով: Սակայն նախանցյալ տարվա աշնանից, երբ կասկադի էլեկտրակայանները կրկին բեռնվեցին շուրջ տարի, տեղի է ունենում հակառակ երեւույթ՝ մակարդակն իջնում է: Առաջին յոթ ամսում, մինչեւ 1992 թ. տարվա կեսը դա կազմեց 19 սմ, դրանից մեկ տարի անց, այսինքն՝ ընթացիկ տարվա հունիսի վերջին, Սեւանն իր մակարդակը կորցրեց եւս 18 սանտիմետրով: Այժմ նրա հայելին ծովի մակերեւույթից բարձր է 1898 մետր 15 սմ: Դա այն նիշն է, երբ տարիներ առաջ Սեւանն իր դարավոր պաշարների մի մասը ստիպողաբար կորցնելուց հետո իջավ 18 մետրով:

Սնարք

Գեղեցիկ տարա չունենալը արգելք կոնյակի արտահանմանը

Ինչպես հայտնեցին Երեւանի կոնյակի գործարանից, ներկայումս կոնյակ է արտահանվում Ռուսաստան, Բելառուսի Հանրապետություն, Թուրքմենստան, նախկին ԽՍՀՄ այլ հանրապետություններ: Հայաստանում արտադրանքը հիմնականում հանձնվում է առեւտրական կազմակերպությունների եւ Հայկոոպի տնօրինությանը, որոնք եւ իրացնում են կոնյակը: Արտադրանքի որոշ մասը փոխանակվում է սննդամթերքի, մասնավորապես՝ միս, կարագ եւ այլնի հետ: Կոնյակի արտադրության իրացումից ստացված շահույթի 40 տոկոսը մնում է գործարանին: Ինչ վերաբերում է հայկական կոնյակի արտաքին շուկա դուրս գալուն, ապա դրան մեծապես խոչընդոտում է շրջափակումը, մասնավորապես առկա է մնում որակյալ ապակե տարայի խնդիրը: 1993 թ. նախատեսվում է արտադրել 15 տեսակ 8 մլն շիշ կոնյակ: Կոնյակի արտադրության ծավալը համեմատած 1989 թ. հետ նվազել է 3-3,5 անգամ, իսկ նախորդ տարվա համեմատ ծավալի նվազումն աննշան է:

ՆՏ

Մի՞թե մաքսավորները հանցագործներ են: Երջանիկ Աբգարյանը բողոքում է

Հուլիսի 12-ի երեկոյան ՀՀ մաքսային վարչությունում մամուլի ասուլիս էր, ուր խոսակցության նյութը Շիրակի մաքսատան աշխատակիցների հետ կապված վերջին իրադարձություններն էին: Ասուլիսին նախորդել էր «02» հեռուստահաղորդումը եւ նույնանուն թերթում բերված մի լուր, թե Շիրակի տարածաշրջանային մաքսատան պետ Սերոբ Աբոյանի, Բավրայի մաքսակետի պետ Դերենիկ Հարությունյանի դեմ Շիրակի դատախազությունում գործ է հարուցված, խուզարկությունների ժամանակ նրանց բնակարաններում հայտնաբերվել են զենք եւ զինամթերք, իսկ մաքսատունն ու մաքսակետը փակվել են հուլիսի 1-ից: Ասուլիսում նույնինքն Սերոբ Աբոյանը լրագրողներին հայտնեց, որ վերջին մի քանի շաբաթում Շիրակում տեղի ունեցածը անօրինականությունների եւ բռնությունների շղթա է, եւ իրենց դիմումի համաձայն հանրապետական դատախազությունում քննության է առնված բռնությունների գլխավոր հեղինակի՝ Շիրակի տարածաշրջանային ՆԳ վարչության պետ Մուշեղ Սաղաթելյանի գործը: Պրն. Աբոյանի խոսքերով, իրականում կատարվել է հետեւյալը. Բավրայի մաքսակետի պետ Դերենիկ Հարությունյանը ապօրինաբար ձերբակալվել է, մաքսակետը՝ փակվել, առանց սանկցիայի նրա տանը խուզարկություն է կատարվել, իսկ երբ Աբոյանը ՆԳ վարչության բակում փորձել է բացատրություն ստանալ, Մուշեղ Սաղաթելյանն անմիջապես բռունցքով հարվածել է Աբոյանին, որից հետո ոստիկանի համազգեստով 25 այլ անձինք դաժանաբար ծեծել են նրան: Ապօրինաբար խուզարկություն է կատարվել նաեւ Աբոյանի բնակարանում, որտեղ նույնպես հայտնաբերվել է զենք եւ զինամթերք: Սակայն բոլոր զենքերը եղել են տաբելային, իսկ «խոհանոցային դանակներն արձանագրության մեջ նշելը պարզապես ծիծաղ է շարժում»: Աբոյանը մի քանի վարկածներ առաջ քաշեց, որոնք պարզաբանում են իրենց որպես ազնիվ աշխատողների մեկուսացումը. միտքն այն էր, որ գոյություն ունեն մութ ուժեր, որոնք համագործակցելով իշխանության ներկայացուցիչների հետ՝ ձգտում են խափանել մաքսային վարչության աշխատակիցների անաչառ աշխատանքը: Նոյյան տապան գործակալության թղթակցին Աբոյանը հայտնեց, որ իրենց դեմ հարուցված եւ իրենց բողոքի հիման վրա Մուշեղ Սաղաթելյանի դեմ հարուցված գործերը պետք է քննվեն հանրապետական դատախազության մեկ վարույթում, իսկ այն հարցին, թե ինչպես է արձագանքել ՀՀ մաքսային վարչության ղեկավարությունը սույն միջադեպին, Աբոյանը պատասխանեց, որ վարչության պետ Երջանիկ Աբգարյանը բողոքելով դիմել է ՀՀ կառավարություն:

ՆՏ

ՖԻՆԱՆՍԻՍ

Արտոնագրված «Ֆինանսիս» բանկային տնտեսագիտական ինստիտուտը հայտարարում է 1993-1994 ուս. տարվա ընդունելություն

ՀԵՏԵՎՅԱԼ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳԾՈՎ.

- Բանկային Մենեջմենտ եւ Մարկետինգ (հայկական բաժին)
- Բանկային Հաշվառում եւ Հաշվետվություն (հայկական բաժին)
- Կազմակերպությունների ֆինանսավորում եւ վարկավորում (հայկական եւ ռուսական բաժին)

Դիմորդները ընդունելության քննություններ են հանձնում մաթեմատիկայից (բանավոր) եւ հայոց կամ ռուսաց լեզվից (թելադրություն): Ընդունելության քննությունը հաջողությամբ հանձնած դիմորդները կանցնեն տեստավորում մասնագիտության մեջ ընտրության նպատակով:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՆՑ Է ԿԱՑՎՈՒՄ ՄՐՑՈՒԹԱՅԻՆ ԿԱՐԳՈՎ

Փաստաթղթերի ձեւակերպման եւ ընդունելության քննություններին մասնակցելու համար դիմորդը ինստիտուտի դրամարկղ պետք է մուծի 1500 ռ., որն անկախ քննությունների արդյունքներից ետ չի վերադարձվում:

Մեկ տարվա ուսման վարձը կազմում է 75 հազար ռուբլի, որը կարելի է մուծել կանխիկ կամ փոխանցումով: Դրամի կուրսի էական փոփոխության դեպքում ինստիտուտն իրավունք է պահում փոփոխել ուսման վարձի չափը:

Գերազանց եւ լավ սովորող ուսանողները կստանան կրթաթոշակ:

Լավագույն ուսանողները ավարտելուց հետո կապահովվեն աշխատանքով հանրապետության առեւտրային բանկերի համակարգում:

Ոչ բավարար առաջադիմություն, կամ վարքի պատճառով ինստիտուտից ուսանողի հեռացման դեպքում ուսման վարձը ետ չի վերադարձվում:

Փաստաթղթերը ընդունվում են հուլիսի 12-ից մինչեւ օգոստոսի 13-ը, ամեն օր ժամը 10-ից մինչեւ 16-ը, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

Ինստիտուտի հասցեն՝ Պուշկինի փ. 25, մուտք 1

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ընդունող հանձնաժողովին

Հեռախոսներ՝ 53-86-07 53-13-81

Ընդունող հանձնաժողով

digitised by A.R.A.R.@

«ԼՐԱԳՐՈՂԻ ԱՆԴԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԻԹՈՎ»

կամ թե ինչո՞ւ է բորբոքված տեղական իշխանավորը

Ստորեւ տպագրվող նյութը արձագանքն է հուլիսի 8-ին մեր թերթի էջերում տպագրված մի ծավալուն ռեպորտաժի, որ արել էր մեր հիմնական թղթակիցներից Արմեն Բաղդասարյանը, Կրասնոսելսկ կատարած իր գործուղման ընթացքում: Սակայն, ինչպես պարզվում է, հոդվածում շոշափված ինչ-ինչ հարցեր կամ հարցադրումներ բոլորովին դուր չեն եկել Կրասնոսելսկի շրջգործկոմի նախագահ Զարեհ Սարգսյանին, որի հետ հանգամանալից զրուցել է թղթակիցը, եւ պրն. Սարգսյանը շտապել է խմբագրություն հասցեագրել ահա այս գրությունը՝ լուսաբանություններով եւ դիտողություններով, որ անկեղծորեն ասած, երբեմն դժվարըմբռնելի են: Ինչեւէ, մենք համաձայն ենք շրջգործկոմի պրն. նախագահի այն մտքի հետ, թե «պատեհ-անպատեհ քննադատվում են կառավարությունն ու իշխանությունը, երբ նշված հարցերով ուղղակիորեն պարտավոր են զբաղվել այս կամ կոնկրետ նախարարությունն ու գերատեսչությունը», սակայն պնդում ենք, որ թղթակիցը իր իրավունքների մեջ է եղել, զրույցներից, հանդիպումներից ու դիտարկումներից հետո ներկայացնելով սահմանամերձ շրջանի հոգսաշատ առօրյան, որ իրականություն է: Իսկ թե դրանից հետո ո՞վ ում ասածը ինչպե՞ս պետք է հասկանար եւ ի՞նչ հաշիվներ ներկայացներ, այդպիսի բարդ հաշվարկներ թղթակիցը չէր կարող անել: Հարկ էլ չկա, քանի որ այդ դեպքում թերթը թերթ չէր մնա, այլ կվերածվեր սրա նրա միջեւ հաշիվներ պարզելու միջոցի, ինչը ոչ մենք ենք ուզում, ոչ էլ, կարծում ենք, ընթերցողները:

Այնուամենայնիվ, տպագրում ենք պրն. Զարեհ Սարգսյանի գրությունը, գրեթե առանց միջամտությունների, թերեւս լոկ նյութի սկզբում որոշ սուր արտահայտությունների սղմամբ: Ինչ վերաբերում է Կրասնոսելսկի հոգեւոր-մշակութային կյանքին, մեր նույն աշխատակցի առանձին ռեպորտաժը այդ մասին լույս կտեսնի առաջիկա համարներից մեկում:

Նրանք, ովքեր ճանաչում են ինձ, ծանոթ են իմ քաղաքական դիրքորոշմանը եւ աշխատանքային գործելակերպին, կարդալով «Ազգի» հուլիսի 8-ի համարում տպագրված «Կրասնոսելսկ. սահմանամերձ շրջանի խնամակալը» ակնարկը, անմիջապես կնկատեն, որ լրագրող Արմեն Բաղդասարյանը, ստացած տպավորություններն ու լսած խոսքերը խառնելով իրար, ձգտել է կառավարության եւ իշխանությունների անկարողության ու սահմանամերձ շրջանի նկատմամբ դրսեւորվող անտարբերության ապացույցներ ներկայացնել, մոռանալով, կամ, որ ավելի ճիշտ դիպչի ասել, անտեսելով այնտեղ ապրող ժողովրդի արժանապատվությունը եւ հերոսական ներկան ու գալիքի նկատմամբ երանգավորվող հույսը: Ինձ մնում է զարմանալ, թե հարգարժան խմբագիրը, որ ընդամենը երկու օր առաջ էր ինձ հետ բավականին լուրջ եւ տեւական զրույց ունեցել, մեր ընդհանուր հոգսի, անելիքների, այսօր ընդդիմության գրաված ոչ ճիշտ դիրքի, առաջացած լավատեսությամբ մտահոգ ու տոկացող մեր ժողովրդի հերոսականության մասին, ինչպես հավաստում, խոսք, շրջանում կուտակված սոցիալական խնդիրների լուծման՝ տեղական իշխանությունների ջանքերի խնդրապնդման: Ինչո՞ւ են հոդվածում պատեհ-անպատեհ քննադատվում կառավարությունն ու իշխանությունը, երբ նշված հարցերով ուղղակիորեն պարտավոր են զբաղվել այս կամ այն կոնկրետ նախարարությունն ու գերատեսչությունը: Եւ մի՞թե մոռացել է խմբագիրը, որ մեր հանրապետությունում կայունության երաշխավորները, ըստ իս, որքան էլ տարօրինակ թվա ընդդիմությանը, խոսք որոշակի անհատներ են, նաեւ իրենց հասակ ու աղավաղված քաղաքական դիրքորոշմամբ, արտաքուստ չպաշտպանված, արտասովոր մոտեցումներով, բայց, ըստ էության, խորապես իրավիճակին պատշաճող ու անհասանելի:

Կառավարություն կոչվածի սակ մի քանիսի մասին կխոսեմ, քանզի այն ինչ կառնչվի հոդվածի պատասխանին ու մեկնաբանությանը:

Անմիջապես չխորանալով բուն դրդապատճառներում, թե ինչու հանրապետության նախագահը համաձայնեց եռյակի խաղաղարար նա-

բոլորն էլ նկատում են որոշակի անհատների եւ ավելին էլ՝ ուղղում են նրանց կարեւորագույն պաշտոններ զբաղեցնողներին: Ես նրանցից

համաձայնությանը, այդ քայլը դավաճանություն որակողներին հիշեցնում եմ, որ այսօր էլ ուշ չէ Արցախում կամ սահմանամերձ շրջաննե-

րում հեռացմամբ իրենց գաղափարի հեռանկարայնությունը ապացուցելու համար: Եթե կռվում են խոսափողով, կարծում եմ, երբեմն, հիմնականում նրանց հետ խոսում են այլ զինատեսակներով: Եւ մեր նախագահի, առավելապես արտաքին քաղաքականության հմտությամբ է տանելի հոդվածում նշված 250 գ. հացավարկից ավելի պակաս հացի քաղցը: Այժմ միայն մի քանի նկատառում այն կառավարության մասին, որի վերաբերմունքից, ինչպես նշված է հոդվածում, խիստ դժգոհ եմ: Ուրախ կլինեմ ասածս մարտահրավեր դիտվի, քան հանդուրժանք, որովհետեւ վստահ եմ, որ ընթերցողները կկասեցնեն ցանկացած անվստահություն: Վերջապես, համոզված եմ շատ երկար ժամանակով, մեր կառավարությունը ղեկավարում է ոչ միայն մեր տնտեսությունը, ժողովրդին, նաեւ բարեկամներին խորապես ճանաչող մի մարդ, որ արտասովոր վճռականությամբ, անհեթեթ կարողանում է համառոտ փակ շրջափակման պայմաններում մեզ առաջնորդել հացով, զգացնել անմնացորդ էլեկտրաէներգիայով, կանխիկ դրամով, ամենակարեւոր հրաշագործությունը հասկանալի պատճառներով չեմ նշում: Իսկ թե ինչու նրա եւ իր կառավարության շատ որոշումներ մասնակիորեն են կատարվում կամ չեն կատարվում, ոչ միայն նրա մտահոգության նյութն է: Մեր առաջընթացին խանգարող հասարակական խեղաթյուրված հոգեբանությունը ենթակա չէ նրա կախարդական փայտիկին, իսկ այն բարեփոխող լծակները, միջին ու ստորին օղակներում, տնօրինում են դեռեւս, առավելապես զոռբա, հրահանգներ չկատարողները: Հոդվածն ընթերցող կառավարության մյուս անդամները, հատկապես տնտեսական նախարարներ Գագիկ Շահբազյանն ու Գագիկ Մարտիրոսյանը, ինչպե՞ս ինձ հասկանան, երբ չխնայված ու չպահպանված ռեսուրսներից անմիջապես հատկացնում են շրջանին, իմ առաջին իսկ հիմնավոր հայցի դեպքում: Այժմ իմ մեկ այլ արտասովոր հանդգնության մասին, որը վերաբերում է ներքին կայունությանը: Ձեւավորվում է նոր սկզբունքներով աշխատող ներքին գործերի համակարգ, որտեղ ավելի դժվար պիտի լինեն դա անել, որովհետեւ վերջին շարքայինն անգամ իր մեջ անդիմադրելի ուժ էր տեսնում ցանկություններն իրագործելու ժամանակ, իսկ նախարարի զգայուն գրիչը փոխարինեց այդ պաշտոնը խնայելով, ինչո՞ւ չէ, նաեւ զգուշանալով, միայն անմնացորդ իրենց կոչմանը ծառայողներին: Փորձիր այլ մոտեցում դաստիարակված է ծախողման: Արտաքուստ խամահրանք մարդկանց ծառայության, ճակատագրի հանդեպ, սակայն խորքում հոգեբանության գերազանց իմացություն, ղեկոլոգիական հեռատեսություն՝ ժամանակի մեջ, ժամանակի համար:

Դե եկ ու շնորհակալություն մի հայտնիր լրագրողին, որ երկօրյա այցի ընթացքում չնկատեց, չտեսավ ոչ միայն չլքված, այլեւ իր հայրենի շրջանը չլքած դեռեւս կարիքավոր արծվաբենցուն, ավարտական երեկոների ուրախությունն ապրող երիտասարդությանը, նրանց հրճվանքով բերկրանք ապրող ծնողներին, իրենց շրջանների սահմաններում գիշեր ու զոր արթուն ու անտրտունջ ծառայող պաշտպաններին, զինվորներին, նրանց ըստ կարելվույն օգնություն ցույց տվող մարդկանց հոգատարությունը, անպարտելի նախանձելի ու բեղմնավոր կրակի տակ զարգացող կառուցող գյուղացուն, որ, սակայն, հնարավորություն տվեց ինձ խմորված ու զսպված մտորումներիս բյուրեղները ներկայացնելու, հրապարակելու դիրքորոշումս, դեմքս:

ԶԱՐԵՀ ՍԱՐԳՍՅԱՆ Կրասնոսելսկի շրջանային խորհրդի նախագահ

Ամուսնության ստորջրյա խութերը կամ դեռ որքա՞ն պետք է հանդուրժենք «ինտիմ» քաոսը

Բժշկական ինստիտուտն անգամ ուսանողներին սեքսոլոգիական ոչ մի գիտելիք կամ տեղեկություն չի տալիս: Զավեշտականի հասնող այս փաստի մասին մեզ ասաց ոչ այնքան վաղուց իր գործունեությունն սկսած «Տարփանակ» բժշկական կենտրոնի ղեկավար Սամվել Գրիգորյանը: Ըստ նրա, խնդրի նման դրվածքի հետեւանքով առաջին տուժողները երիտասարդ ամուսնական զույգերն են եւ հատկապես կանայք: Վերջիններիս խիստ եւ փակ դաստիարակության պատճառով է, որ հայ կանանց շրջանում հսկայական տարածում են գտել ֆրիգիդը (սեռական սառնություն) եւ վագիզմը (մերձեցման անհնարինություն): Աղջիկները, որոնք շատ դեպքերում ամուսնության նախօրեին անգամ իրենց մայրերից ոչ մի խորհուրդ կամ տեղեկություն չեն ստանում, տարբեր աղբյուրներից լսելով առաջին գիշերվա «սարսափների» մասին, ընկնում են նյարդային լարվածության մեջ, երկար ժամանակ անհնարին դարձնելով սեռական հարաբերությունը: Սա անտանելի է դարձնում համատեղ կյանքը եւ հաճախ ամուսնալուծությունների հանգեցնում:

Իսկ երբ գործը նման բարդությունների չի էլ հասնում, այդ դա ամենեւին չի նշանակում, թե ամուսինների ինտիմ կյանքում ամեն ինչ կարգին է: Սամվել Գրիգորյանը ցավով էր նշում, որ տեւական սեռական անբավարարության հետեւանքով հատկապես կանանց մեջ առաջ են գալիս պսիխոսոմատիկ հիվանդություններ՝ սիրտ-անոթային համակարգի ֆունկցիոնալ խանգարումներ, պարբերական գլխացավեր, սեռական օրգանների բորբոքումներ...

Ինչ խոսք, որ թվարկված արգելված-անպատեհ, հետեւապես լռության քողի կամ ոչ փակագծերի հետեւում պարփակված հարաբերությունների «ոխակալության» վերջնական ցուցակը չէ: Ավանդորեն եկող եւ տեսական հասարակությունների կողմից առայժմ սեռական խնդիրների նկատմամբ խիստ զգուշավոր, նախապաշարված վերաբերմունքը հազարավոր զույգերի փոքր կամ մեծ ողբերգությունների պատճառ է դարձել ու դառնում է: Իրավիճակի կտրուկ փոփոխման պատճառ կարող են ստեղծել վերջին տարիների իրադարձությունները, երբ ազատախոհության եւ ազատականության անվան տակ հանրապետություն անարգել ներխուժեցին եւ սկսվեցին լայնորեն ցուցադրվել ու վաճառվել էրոտիկ ու պոռնո բովանդակությամբ ֆիլմեր ու գրեր, հայտնվեցին նաեւ դրանց հայերեն թարգմանությունները: Փաստորեն արգելված «պտուղը» գործնականում մատչելի դարձավ բոլորին: Անշուշտ, տեղական մակարդակի այս «սեռական հեղափոխությունը» չէր կարող իր ազդեցությունը չթողնել բնակչության վարքուբարքի վրա: Հարց է, թե ինչպիսի՞:

Պրն. Սամվել Գրիգորյանի կարծիքով, սեռական կյանքի նրբություններին վերաբերող, ըստ էության գռեհկացված եւ ոչ համակարգված մատուցումը, երբ լսարանն ի սկզբանե պատրաստ չէր ամբողջովին ընկալելու, մեծամասամբ ավելի խճճեց վիճակը: Էկրաններից եւ տպագիր միջոցներից «լուսավորված» անձինք, երբ փորձում են մեխանիկորեն ընդօրինակել տեսածն ու կարդացածը, հաճախ անհաջողության են մատնվում եւ որպես կանոն բարդությունների մեջ ընկնում:

Դրությունն ավելի է բարդանում Հայաստանի ներկա տնտեսական կտրուկ անկման հետեւանքով: Սննդի տեսականու եւ ձեռք բերելու հնարավորությունների պակասը, բնակչության սոցիալ-հոգեբանական գերլարված ապրելակերպը խիստ բացասաբար են անդրադառնում մարդկանց նյարդային համակարգի վրա, որն իր հերթին սեռական խանգարումների եւ հիվանդությունների պատճառ է դառնում:

Ստեղծված այս պայմաններում դրվատանքի է արժանի սեքսոլոգ Սամվել Գրիգորյանի նախաձեռնությունը, որի ստեղծած «Տարփանակ» կենտրոնը հանրապետությունում առաջինն է համատեղում ամուսինների միաժամանակյա գինեկոլոգիական եւ սեքսոլոգիական հետազոտություններն ու բուժումը: «Սեքսը երկուսի գործն է եւ անկախ նրանից, թե տվյալ պահին ո՞ւմ մեջ է հիվանդագին շեղումներ առաջացել, բուժման ընթացքը պետք է զույգի հետ անցկացվի: Միայն այդ ձեւով է հնարավոր ապահովել խանգարված հարաբերությունների արագ եւ վերջնական վերականգնումը», բացատրում է նա:

Եւ քանի որ սեռերի փոխհարաբերությունների աններդաշնակությունը հասցնում է նեւրոզների եւ, հակառակը, այս կամ այն պատճառով նեւրոզային վիճակում հայտնված մարդկանց մեջ խանգարվում է ինտիմ կյանքի նորմալ ընթացքը, բուժման ժամանակակից միջոցներից բացի մեծ տեղ են տալիս նաեւ պսիխոթերապիային, բուժական մերսմանը, ասեղնաբուժությանը:

Միաժամանակ, ինչպես ասաց պրն. Սամվել Գրիգորյանը, ամուսինների միջեւ ցանկացած տեւական կոնֆլիկտ իր հիմքում սեռական անբավարարության պատճառներ ունի կամ հասցնում է զույգի համատեղ կյանքի կարեւոր այդ ոլորտի խանգարումների, ուստի, երբ ընտանիքում առկա են հարաբերությունները, որի պատճառն առաջին հայացքից անգամ փոքր կենցաղային կարող է թվալ, պետք է համաձայնություն ձեռք բերել եւ դիմել համապատասխան բժիշկներին: Չէ՞ որ վտանգի տակ է դրվում ոչ միայն ընտանիքի կայունությունը, այլեւ գոյությունը: Քիչ չեն այն դեպքերը, երբ մարդիկ ներշնչված, թե իրենք հիվանդ են, ողբերգական վիճակում են հայտնվում:

Թեեւ Հանրապետական ծննդատան հովանու ներքո գործող «Տարփանակը» եւ նրան նախորդած «Ընտանիքի եւ առողջության» բաժինն ընդամենը մեկ-երկու տարի է գործում, բայց նրա ծառայություններին են դիմում ոչ միայն երեւանցիները: Սակայն 3,5 մլն բնակչություն ունեցող երկրի համար քիչ չէ՞ այն: Այս խնդրում մենք անցյալից միայն «ավերակներ» ենք ժառանգել. պատահական չէ, որ Հայաստանում սեռական լուսավորության խնդիրներով զբաղվող ոչ մի մարմին կամ օղակ չկա: Այն կրկին դուրս է մղվել դպրոցներից եւ դա ոչ մեկի մեջ կարծես անհանգստություն չի առաջացնում:

Ցավալի է, որ գործնականում ոչինչ չի արվում սեռական տեղեկատվության ոլորտում եղած քաոսն ու ամենաթողությունը ինչ-որ ձեւով վերացնելու եւ կանոնավորելու, ինչպես նաեւ բնական հունի մեջ դնելու ուղղությամբ:

Ինչեւէ, անկախ ամեն ինչից կյանքը շարունակվում է՝ երիտասարդները սիրահարվում են, ընտանիք կազմում, երեխաներ ունենում: Պարզ է, որ յուրաքանչյուրն այդ քայլին գնում է երջանկանալու եւ երջանկացնելու նպատակով: Միայն թե ոչ միշտ է ցանկությունը իրականություն դառնում, բայց դա նրանց մեղքը չէ, այլ դժբախտությունը: Իսկ իրական մեղավորը այսօր ադեն մենք ենք՝ համապատասխան մասնագետները, տեսությունը, որովհետեւ չենք կարողանում կուտակված գիտելիքները զանգվածներին հասցնել, պայմաններ ստեղծել նորմալ զարգացման համար: Երբեմն նույնիսկ մտքներովս էլ չի անցնում:

ՅՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

AIRLINES OF AVIT

«ԱՎԻՏ» ավիաընկերությունը տեղեկացնում է ՕՄՍԿ եւ ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ մեկնող ուղեւորներին, որ հուլիսի 14-ի

ԵՐԵՎԱՆ-ՕՄՍԿ-ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ

ավիաուղու տոմսերը ՍԽԱԼՄԱՄԲ վաճառվել են հուլիսի 15-ի ամսաթվով եւ հին տարիֆով:

Մոտակա թռիչները կկայանան ՀՈՒԼԻՍԻ 14-ԻՆ ժ. 22.30-ԻՆ եվ ՀՈՒԼԻՍԻ 18-ԻՆ ժ. 9.00

Ընդունվում են նաեւ Երեւանից դեպի ՕՄՍԿ եվ ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ բեռների տեղափոխման հայտեր:

Սխալ ձեւակերպված տոմսերի վերաձեւակերպման եւ այլ տեղեկություններ ստանալու համար զանգահարել 56.49.78, 58.26.53, 56.18.26, 56.26.53

կամ դիմել «ՍԵՎԱՆ» հյուրանոց, 120 սենյակ

digitised by A.R.A.R.@

ԿԱՐԵՆ ՇԱՀՆԱԶԱՐՈՎԻ ՇԱՆՍԸ

Այն ժամանակ, որ մոսկվացի կինոռեժիսոր Կարեն Շահնազարովը յուրօրինակ հեռուստատեսային աստղ էր դարձել. վարում էր ամբողջական կինոհաղորդաշարեր ու հաղորդումներ, մամուլի ասուլիսներ, ի պատասխան ներկայացնում իր գլխավորած կինոմիավորման գործունեությունը։

Ինչ գործով էլ նա զբաղվեր, միևնույնն է, հանդիսատեսի համար նախևառաջ մնում էր «Մենք ջազից ենք», «Ձմռան երեկո Գագրայում», «Զրո քաղաքը», «Ցրիչը» և այլ ուշագրավ ու ինքնատիպ ֆիլմերի հեղինակը, որոնց վերջերս ավելացավ նաև «Ցարասպանը» բազմաթիվ տարակարծությունների արժանացած ժապավենը։

... Հանդիպումը ռեժիսորի հետ պատահական էր։ Մոսկվայի գեղեցիկ «Կրասնոպրեսնենսկայա» կայարանի մոտ, հսկա անձրևանոցով պաշտպանված նկարահանման խցիկի կողքը նկատում եմ բարյացակամ ու ժպտադեմ Կարեն Շահնազարովին։ Շահնազարովի ֆիլմերից կարելի է դատել, որ սա է ռեժիսորի աշխատանքային սկզբունքը, որ դեմ է ամեն տեսակ փոխարինող միջոցներին, տվյալ դեպքում նա հրաժարվել է հրեշ մեքենայի ծառայությունից, որի ջուրը լավագույն դեպքում էկրանին անձրևի պատրանք կարող է թողնել։

Կար ժամանակ, երբ Խորհրդային Միության և մասնավորապես Հայաստանի կինոէկրաններից երկար ժամանակ չէին իջնում այնպիսի ֆիլմեր, ինչպիսիք են «20-րդ դարի ծովահենները», «Մոսկվան արցունքներին չի հավատում» և, իհարկե, Շահնազարովի «Մենք ջազից ենք», «Ձմռան երեկո Գագրայում», «Զրո քաղաքը» ֆիլմերը։ Իսկ ո՞ւր անհետացավ «Ցարասպանը», չէ՞ որ այն մասնակցեց միջազգային մի շարք փառատոնների (փառք Աստծո, որ ես հնարավորություն էի ունեցել ֆիլմը դիտել Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների տանը կազմակերպված պրեմիերայի ժամանակ)։ Ռեժիսորն ինքն էլ չգիտի, թե ինչ ճակատագիր է սպասում մի կինոնկարի, որից ռուսական կինովարձույթը լվացել է ձեռքերը, իսկ անկախացած հանրապետություններին դժվար թե հետաքրքրի Նիկոլայ 2-րդի եղերական վախճանի պատմությունը։

– Ֆիլմի ցուցադրման իրավունքը մենք ստիպված վաճառեցինք «Վարյագ» ընկերությանը, որը, թվում է, հաջողությամբ տապալեց նրա վարձույթը։ Ինչպիսիք, հիմա բազմաթիվ խաղարկներ են հայտնվել նաև կինեմատոգրաֆի բնագավառում, ովքեր ոչինչ չանելով, կամենում են հեշտությամբ ևս արագ մեծ փողեր վաստակել։ Եվ, բնականաբար, ռեժիսորի գործը ֆիլմ նկարահանելն է, իսկ վարձույթով թող բարի լինեն զբաղվել ուրիշները։

Ինձ հավասարապես մտահոգում է նաև ռեժիսորներ Կարեն Գևորգյանի «Ծովեզրով վազող շալիկ շունը» և Նիկիտա Միխալկովի «Ուրգա» ֆիլմերի վարձութային ճակատագիրը։ Ես որպես կինոյին անմիջականորեն մոտ կանգնած մարդ դիտել եմ այս աշխատանքները, հապա ինչ անեն միլիոնավոր հանդիսատեսները, ովքեր մամուլում կարդացել են ֆիլմերի միջազգային հաջողությունների մասին և ցանկանում են տեսնել դրանք։ Վերջապես, այս երկու անուններն արդեն շարժում են մեր հետաքրքրությունը։ Եվ հենց այստեղ է, որ հանդիսատեսը դեմ է առնում բետոնե պատին։ Գուցե խելացնես շատ ֆիլմեր չարժեն լայն հանդիսատեսի ուշադրության արժանանալու բախտին, սակայն աշխատանքներ կան, որոնք ընդհուպ պետական հովանավորություն պետք է ունենան անկախ օգուտներից։ Մանավանդ, որ անցած խորհրդային ստուդիաներն ինքնուրույն գործելու և ֆիլմերի ճակատագիրը տնօրինելու հնարավորություն չունեն։ «Մոսֆիլմը», որ 15 տարի աշխատում եմ, կարճ ժամանակամիջոցում տարալուծվեց 9-10, գուցեև ավելի ինքնուրույն ստուդիաների։ Այն անկարող է «միայնակ նավարկել»։ Վերցնենք թեկուզ «Կուրյեր» ստուդիան, որը ես եմ գլխավորում։ Մեզ համար հեշտ չի լինի։ Առաջին հերթին այն պատճառով, որ մեզ մոտ հիմնականում նկարահանում են երիտասարդ, սկսնակ ռեժիսորներ։ Սակայն այն 10-12 ֆիլմերը, որ նկարահանվել են «Կուրյերում», եղել են նաև դրամարկղային։ Խոսքը «Ռուսական պատասխանատու» և «Եղեգնյա դրախտ» կինոնկարների մասին է։ Ինչ ենք անելու հետագայում, պարզ չէ, մանավանդ որ երիտասարդների հետ աշխատելը մեծ ռիսկի հետ է կապված, էլ չենք խոսում հովանավոր գտնելու մասին։ Նման պայմաններում հովանավորի խնդրում դժվարություններ են կրում նույնիսկ այնպիսի հայտնի կինոռեժիսորներ, ինչպիսիք են Էլդար Ռյազանովն ու Լեոնիդ Գայդայը։ Պատկերացրեք կինոինստիտուտն ավարտած երիտասարդ ռեժիսորների վիճակը, որոնք փաստորեն դատապարտված են անգործության։

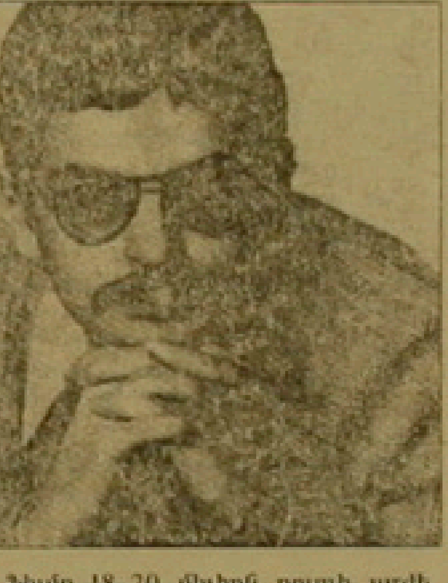

Իհարկե, նրանց չեմ ուզում թևաթափ անել, բայց չեմ էլ նախանձում։ Տակավին երեք-չորս տարի առաջ Խորհրդային Միությունում տարեկան նկարահանվում էր 150-200 ֆիլմ, երիտասարդ ռեժիսորն աշխատանքի խնդիր չուներ։ Ֆիլմերը շատ թանկ չէին և շատերը, հասկանալի կինոյում, փող էին «շինում»։ Հիմա, երբ ամենաէժան ֆիլմը 18-20 միլիոն ռուբլի արժե, կինոնկարների արտադրությունը կտրուկ նվազել է։ Դրանից տուժում են ոչ միայն երիտասարդները։ Բնական է, որ այս պայմաններում առանց աշխատանքի կմնան նաև մեծ փորձ ու աշխատանքային կենսագրություն ունեցող վարպետները։

– Դուք չե՞ք վախենում նման իրավիճակում հայտնվելուց։

– Առանց այն էլ տարիներ շարունակ ես աշխատել եմ մեծ ընդմիջումներով, երբ ֆիլմից ֆիլմ ընկած ժամանակահատվածը գերազանցում էր 3-4 տարին։ 1979-ին, երբ նկարահանեցի «Բարեկիրտները», երեք տարի շարունակ չէին թողնում շարունակել արդեն սկսած նոր ֆիլմի նկարահանումները։ Եվ միայն 1988-ին ինձ հաջողվեց գլուխ բերել «Մենք ջազից ենք» ֆիլմը։ Այն ժամանակ թե՛ բարոյապես, թե՛ ֆինանսապես օգնում էին ծնողներս (Կ. Շահնազարովի հայրը՝ Գեորգի Շահնազարովը, մինչ կենսաթոշակի անցնելը Մ. Գորբաչովի օգնականն էր)։ Իսկ այսօր հոգեբանորեն նախապատրաստված եմ իրադարձությունների ցանկացած կտրուկ շրջադարձի, բայց ձեռքերս ծալած չեմ նստի։ Մի շարքի առաջարկ է եղել Արևմուտքում աշխատելու, սակայն դեռ դրա հերթը չի հասել։ Իմ կարծիքով, Արևմուտքում ամեն ինչ այնքան էլ հարթ չէ, ինչքան մենք ենք պատկերացնում։ Ով վճարում է, նա էլ երաժշտություն է պատվիրում։ Երբ մեզանում գոյություն ուներ գրաքննություն, ապա այնտեղ ամեն ինչ պրոդյուսերի ձեռքին է. նա է ռեժիսորին թելադրում պայմանները։

– Ներկայումս ի՞նչ կարգով և որքա՞ն է վարձատրվում «Մոսֆիլմի» ռեժիսորը։

– Ամիսը 6 հազար ռուբլի՝ գումարած 50 հազար բեմադրության համար։ Սակայն հաշվի առեք, որ ռեժիսորն այս գումարն ստանում է միայն այն դեպքում, երբ ֆիլմ է նկարահանում, այսինքն 10-11 ամիս։ Այնուհետև 1-2 տարի է անհրաժեշտ լինում հաջորդ աշխատանքն սկսելու համար։ Ստացվում է, որ միջին աշխատավարձն այս դեպքում չի գերազանցում 6-8 հազար ռուբլին։ Ինքներդ հետևություն արեք, թե ինչպես կարելի է նման դրամական գումարով ընտանիք պահել։ Դեռ չեմ խոսում այլ հնարույթներից օգտվելու մասին։ Եվ հեռուստատեսային հաղորդումներին լավ օրից չէ, որ դիմում եմ, թեպետ, անկեղծ ասած, դրանք ինձ համար յուրօրինակ հոբբի են։

Այս նկարահանումները, որ արվում են, հետագայում տեղ են գտնելու կատակերգության մեջ, որի սցենարը տակավին գրում եմ...

– Սակայն միջոցներ կհայթայթե՞ք այն գլուխ բերելու համար, չէ՞ որ ամեն ունևոր կազմակերպություն կամ անհատ չէ, որ հեշտությամբ կարող է կինոյի հովանավոր դառնալ։

– Մեծամտություն չհամարեք, ենթադրում եմ, որ նման դժվարություն իմ առջև չի ծառանա։ Մի շարք ֆիրմաներ արդեն առաջարկել են ստանձնել իմ նոր ֆիլմի ամբողջ ծախսերը։

– Իսկ երբևէ չե՞ք մտածել Հայաստանում կամ հայկական թեմաներով ֆիլմ նկարահանելու մասին։

– Մեր խոսակցությունից երևի կռահեցիք, որ այս հարցը փոքր-ինչ անհեթեթ է հնչում։ Տա Աստված, սոցիալիզմի ճիրաններից [illegible] և տնտեսապես ոտքի կանգնեն անկախացած հանրապետությունները, և երբ ֆինանսական միջոցներն անսպառ կլինեն, արդեն կմտածեմ այդ ուղղությամբ։

ՍԱՆԴՐՈ ՋՈՒԼՀԱԿՅԱՆ

Կիսլովոդսկի ռազմական [illegible], դատական երկարատև քաշքշուկից հետո, ի վերջո ռուս-բրիտանական «Սամարա» համատեղ ձեռնարկությանը վերադարձրեց Բրեժնևի ամառանոցը («Սամոլի բոր» առողջարանային համալիրը)։ Մյուս հայցվոր կողմը ռազմական իշխանություններն էին, որոնք 1991 թ. այդ համալիրը վարձակալական հիմունքներով հանձնել էին համատեղ ձեռնարկությանը, բայց որոշ ժամանակ անց, խախտելով կնքված պայմանագիրը, ետ «խլել»։ Սակայն գործն ավարտված չի կարելի համարել. հնարավոր է, որ ռազմական իշխանությունները կբողոքարկեն դատարանի վճիռը, իսկ «Սամարան» էլ իր հերթին ցանկանում է նոր դատավարություն սկսել՝ դրամական փոխհատուցում ստանալու նպատակով։ Նրանց կրած վնասը, ըստ իրենց հաշվումների, երկու միլիոն դոլլար է գնահատվում։

Ճապոնացիները, լինելով միշտ ցածրահասակ ազգ, վերջին 30 տարիների ընթացքում «աճել են, տղամարդիկ միջին հաշվով՝ 10 սմ, կանայք՝ 7»։ Պատճառներից մեկը փոփոխված սնունդն է։ Գնալով ավելի ու ավելի շատ ճապոնացիներ են բրնձի փոխարեն գերադասում ավանդական ծովամթերքներով ճաշեր «Մակդոնալդսում» կամ մի այլ հանրահայտ ռեստորանում, որի անունն է «Տապակած ճտեր Քենտուկիից»։ Մյուս պատճառն այն է, որ ճապոնացիները փոխեցին իրենց նստելաձևը՝ բոլորի ծղոտի կարպետներից տեղափոխվելով աթոռների վրա։ Ի դեպ, հենց այս «հասականստումն» էր դանդաղեցնում երեխաների հասակի աճը։

Որպեսզի անզգա տղամարդիկ հասկանան, թե ինչ դժվար է հղի կնոջ համար կրել պտուղը, ԱՄՆ-ում ապագա ծնողների կուրսերի ժամանակ նրանց առաջարկվում է կրել դնովի փոր, [illegible] անց ծնշվածություն է առաջանում և ցավ մեջքի շրջանում, բարձրանում է արյան ճնշումը։ Անհնար է պառկելու և պտտվելու ում մնում։ Ոմն մեկը, որը հղի կնոջ [illegible] վանել էր ցածրային կես, «փորը» հանելուց հետո երկար ժամանակ բերանով օդ էր առնում։ Հիմա նա արդեն բոլորովին այլ աչքերով է նայում կնոջը։

Հոլիվուդի ամենահարուստ կինը Օփրա Ուինֆրին է, 200 մլն դոլլար կարողությամբ։ Նա ABC հեռուստաալիքի թոք-շոուի վարողն է, որը եթեր է տրվում ամեն օր բացի շաբաթ և կիրակի օրերից, ժամը 15-ից 16-ը։ Ամերիկացիները սիրում են այս հաղորդումը ոչ միայն գրավիչ սյուժեների, այլ նաև հաղորդավարի անպակաս ժպիտի պատճառով, որի անձնական կյանքի պատմությունը շաղախված է բազմաթիվ ոչ այնքան վայելուչ մանրամասներով։ Այս ցուցակում հանրաճանաչ Մադոննան գրավում է երրորդ տեղը (164 մլն), էլիզաբեթ Թեյլորը՝ վեցերորդ (150 մլն), իսկ տասնյակը եզրափակում է Մերիլ Սթրիփը, որն ունի ընդամենը 100 միլիոն։

Փարիզյան Սեն-Լուի հոսպիտալին կից բջջի բիոլոգիայի ինստիտուտում վերջերս բացվել է պորտալարից վերցված արյան եվրոպական բանկ։ Ֆրանսիացի գիտնականները գտնում են, որ նորածնի պորտալարից վերցված արյունը, որը պարունակում է ոսկրուղեղի բջիջներ, այդ թվում նաև այնպիսիք, որոնք խթանում են արյան մարմնիկների և տրոմբոցիտների ծնունդը, կարող է օգնել լեյկեմիայի և արյան այլ հիվանդությունների բուժման ժամանակ։

Ռուսաստանի, լեհական և ֆրանսիական համանման ընկերությունների ստորագրած փաստաթղթի համաձայն, ՌԴ-ն նույնպես միացավ տրանսպորտային միջոցների տերերի քաղաքացիական պատասխանատվության ապահովագրման («կանաչ քարտի») պայմանագրին։ Այժմ ռուսաստանցի ավտոտուրիստներ երկրից մեկնելուց առաջ կարող են Ռուսաստանի բաժանմունքներում ձեռք բերել ապահովագրական «կանաչ քարտ»։ Այդ պարագայում հեշտանում է պայմանագրի անդամ երկրի սահմանի անցնելը, ինչպես նաև նրա տարածքում վթարի կամ խախտման դեպքում ոստիկանության հետ «հարաբերությունները պարզելը»։

Մոսկվայի «Կրասնի պրոլետարի» հաստոցաշինական գործարանին իբրև խորհրդատու ամերիկացի Ջոն Սիմոնսին (Չիկագոյից) հրավիրելը թույլ տվեց պահպանել 6000 աշխատատեղ։ Եվ ի զարմանս շատերի գործարանի արտադրանքի տեսականին հարստացավ ևս մեկով՝ աղյուս արտադրող մեքենայով։

«Հայ գրականության քրեստոմատիա»

Դժվար է նույնիսկ հավատալ, որ մեր հանրակրթական դպրոցների ավարտական դասարաններում արդեն երկու տասնամյակ հայ գրականության ուսուցումը տարվում էր առանց քրեստոմատիայի։ Վերջինիս բացակայությունը բնականաբար չէր կարող բացասաբար չանդրադառնալ այդ կարևոր առարկայի յուրացման վրա։ Մանավանդ մեր այսօրվա պայմաններում, երբ դժվարացել է «հովհարաձև» աշխատող կամ ընդհանրապես չաշխատող գրադարաններից գրական երկերի ձեռքբերումը, 10-րդ դասարանի համար նախատեսված «Հայ գրականության քրեստոմատիայի» լույսընծայման (Երևան, «Լույս» հրատարակչություն) կարևորությունը դժվար է գնահատել։ Այստեղ աշակերտը մեկտեղված կգտնի իրեն հետաքրքրող և իրենից պահանջվող գրականության ողջ ծրագիրը։ Այն ընդգրկում է հեթանոսական երգանից մինչև մերօրյա հայ գրականության նշանակալից բոլոր երևույթները։ Առաջին անգամ է մեկ պատմագրական հյուսվածքում, որպես նրա անբաժանելի մաս, հանդես գալիս սփյուռքահայ գրականությունը, վերջինիս այնպիսի ներկայացուցիչներ, ինչպիսիք են Հակոբ Մնձուրին ու Համաստեղը, Վազգեն Շուշանյանն ու Շահան Շահնուրը, Վահե Վահյանն ու Մուշեղ Իշխանը։

Ընդհանուր առմամբ, իհարկե, պատկերացնելի են նմանատիպ ձեռնարկների պատրաստման բազմաթիվ դժվարությունները։ Կազմողները՝ Գ. Անանյան և Ս. Հովհաննիսյան, ինչպես փորձից առաջանում իրենք են գրում իրենց կատարած աշխատանքի մասին, «հետևել են նշանավոր գրող-մանկավարժների, մասնավորապես Եղիշե Չարենցի և Մուշեղ Իշխանի քրեստոմատիաներ կազմելու փորձին, առանձին դեպքերում լրացնելով ու հարստացնելով այն»։ Եթե բանաստեղծներին ներկայացնելը տեխնիկապես կարծես մի փոքր հեշտ է (ընտրողաբար ներկայացնել նրանց հոդվածներից մի քանիսը), ապա արձակագիրների պարագայում առաջանում են լրացուցիչ դժվարություններ։ Այստեղ Դերենիկ Դեմիրճյանի «Վարդանանքի» ո՞ր հատվածը ներկայացնել, որը նախ՝ ավելի սիրական արտահայտի այս ծավալուն երկի պատկերային և լեզվաոճական նկարագիրը, ապա, որ պակաս կարևոր չէ, երեխայի մեջ սեր արթնացնի դեպի այդ ստեղծագործությունը, որ առաջանա ամբողջապես ընթերցելու ցանկություն։

Փոխվում են ժամանակները, բնականաբար պիտի փոխվեն նաև մոտեցումները նյութի հանդեպ։ Նոր մեկնաբանությամբ են ներկայացված Եղիշե Չարենցը, Մահարին, Նաիրի Զարյանը։ Դա առաջին հերթին նկատելի է նրանց ստեղծագործությունների ընտրության մեջ։ Նաիրի Զարյանից, օրինակ, վերցված են ոչ թե իշխանության խեղաթյուրված պատկերը ներկայացնող «Ռոսանի քարափ» պոեմը կամ «Հացավան» վեպը, այլ գեղարվեստական ճշմարիտ արժեքներ «Զայն հայրենական» և «Արա Գեղեցիկ» ստեղծագործությունները։ Վերջիններից բերված գեղարվեստական հատվածներից բացի կարդում ենք նաև Ռուբեն Զարյանի հուշերը դրանց ստեղծման պատմության մասին, նաև տեղեկանում, թե հայ գրականության մեջ «Արա Գեղեցիկ» նյութի ուրիշ ինչ բանաստեղծական մշակումներ կան։ Ի դեպ, գրքում յուրաքանչյուր գրողի անձնությամբ ներկայացված հուշապատումը շատ է օգնում աշակերտին, ընդհանրապես ընթերցողի մեջ մեր գրողների կենդանի պատկերը կերտելուն, նրանց մարդկային նկարագիրը տալուն։

Մյուս կողմից, եթե դպրոցական դասագրքի հեղինակը մեծ հնարավորություններ ունի տվյալ գրական ստեղծագործությունը վերլուծելու և իր վերաբերմունքը դրսևորելու, ապա այս դեպքում կազմողները կաշկանդված են քրեստոմատիայի պարտադրած ժանրային սահմանափակումներով։ Նրանք լավագույն դեպքում կարող են իրենց վերաբերմունքն արտահայտել գրողների հավաքած կենսագրականներում, մեկ էլ յուրաքանչյուր թեմայի վերջում տրվող հարցերի և առաջադրանքների մեջ։ Խնդիրն այդ սակավ հնարավորությունները արդյունավետ օգտագործելու մեջ է։ Առաջին հայացքից [illegible] ու անհավանական թվացող տողերում անգամ է [illegible] նյութի հանդեպ գրականագիտական սպառ հայացք ու գնահատում։ Խոսելով նույն Նաիրի Զարյանի մասին և տալով նրա կյանքի ու ստեղծագործության բնութագիրը, հեղինակները գրում են. «Ցանկանալով ոչ թե կյանքի ճշմարտությունը արտացոլելու տվյալ պահին, որ ամեն մի գրողի համար առաջին էական է, այլ ժամանակի քաղաքական կոչերին ու պահանջմունքներին, նա կամա թե ակամա դարձավ իրականությունը գունազարդող գրականության աչքի ընկնող ներկայացուցիչը»։

Յուրաքանչյուր գրողի ստեղծագործական ժառանգության ավելի ամբողջական ներկայացմանն է նպատակաուղղված նաև նրանց տեսական հոդվածներից (Եղիշե Չարենց, Պարույր Սևակ) մեջբերված ուշագրավ հատվածները, աֆորիզմները, խորհրդածությունները, ինքնաքննադատումները և այլն։ Իսկ յուրաքանչյուր էջում առկա, այսպես կոչված, տեքստային բառարաններն ավելի դյուրամարս են դարձնում նյութի ընկալումը։

Որպես էական թերություն պետք է նշել ներկայացված բանաստեղծությունների, և ոչ միայն բանաստեղծությունների, ստեղծման տարեթվերի բացակայությունը։ Սա նախ հնարավորություն չի տալիս հետևելու գրողի ստեղծագործական հասունացման ընթացքին, ապա և խանգարում է գործի ճիշտ գնահատմանը։ Կարելի է վիճարկել նաև որոշ բանաստեղծությունների ընտրությունը, բայց ամենակարևորն այն է, որ քրեստոմատիան ստեղծվել է։ Այն այսօր կա 25 հազար տպաքանակով, և մեր աշակերտությանը մնում է լավագույնս օգտվել այս բարեպատեհ հրատարակությունից։

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Միջին Արեւելք

Նավթահանող արաբական երկրները Իրաքի դեմ

Նավթարդյունահանող արաբական երկրները փորձում են շրջափակել Իրաքի նավթի արտահանության վերսկսմանն առնչվող ՄԱԿ-ի եւ Իրաքի համաձայնությունը: Հուլիսի 12-ին «Իզվեստիա» թերթը» այսպես է մեկնաբանում այդ խնդրի շուրջը Նյու Յորքում Իրաքի պատվիրակության հետ ՄԱԿ-ի պաշտոնական ներկայացուցիչների բանակցությունները:

Արաբական երկրների գործողությունները առաջին հերթին պայմանավորված են նրանով, որ նրանք վախենում են գործարքի կնքման դեպքում նավթի գների հետագա անկումից եւ իրենց վալյուտային եկամուտների համապատասխան կրճատումից: Վկայակոչելով Արաբական Միացյալ Էմիրությունների դիվանագիտական շրջանակներ, թերթը նշում է, որ Ծոցի արաբական երկրները ձգտում են, որպեսզի ՄԱԿ-ը Իրաքի նավթի արտահանությունը հաշվի առնի բարելներով եւ ոչ թե դրա դոլլարային արժեքով, ինչպես նախօրոք ծրագրվել էր ՄԱԿ-ում: Առաջարկվում է նաեւ հաստատել այն գների խիստ վերահսկողություն, որոնցով իրաքյան նավթը մուտք կգործի շուկաներ: Իրաքյան նավթի վաճառքի գործարքի ենթադրյալ գումարը գնահատվում է 1,6 մլրդ ամերիկյան դոլլար: Այդ դրամը պետք է հատկացվի ռազմատուգանքների վճարմանը, երկրի քաղաքացիական բնակչության համար դեղորայքի եւ պարենի գնմանը: Սպասվում է, որ գործարքի կայացման դեպքում նավթի համաշխարհային գները կարող են կտրուկ իջնել եւ հասնել 1 բարելի դիմաց նվազ քան 16 դոլլարի, ինչն իր հերթին բացասաբար կանդրադառնա Ծոցի նավթարդյունահանող արաբական երկրների, ինչպես նաեւ Մեծ Բրիտանիայի եւ Ռուսաստանի վրա, եզրակացնում է թերթը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Բարքեր

Կնոջ դաժան հաշվեհարդար

Այն բանից հետո, երբ Վաշինգտոնում մի կին դաժան հաշվեհարդար տեսավ իր սեռականորեն չափից ավել ակտիվ ամուսնու նկատմամբ, կանայք ու տղամարդիկ տարակարծիք երկու խմբերի բաժանվեցին դեպքի գնահատման հարցում: Բանն այն է, որ ինչպես նկարագրում է «Թայմ» շաբաթաթերթն իր վերջին համարներից մեկում, կինը, դժգոհ իր ամուսնու սեռական «չարաշահումներից», քնած ժամանակ կտրում է նրա առնանդամի երկու երրորդ մասը, հետագայում դատարաններին մոտ զանգահարելով, թե ամուսինը բռնաբարել է իրեն: Ոստիկանությանը հաջողվել էր առնանդամի հատված մասը գտնել ճանապարհին (կինը մեքենայով «դեպքի» վայրից հեռանալիս այն գցել էր պատուհանից) եւ փաթաթելով սառցատոպրակի մեջ հասցնել հիվանդանոց, որտեղ բժիշկներին հաջողվում է 9,5 ժամ տեւած վիրահատությունից հետո «կարգի բերել» ամեն բան:

Ներկայումս դատարանը կնոջը մեղադրում է դիտավորյալ, չարամիտ ու ծանր վերք հասցնելու համար: Եւ այժմ Վաշինգտոնում կանանց մեծ մասն ընդունում է ու մտերմում իրենց սեռակցի գործած դաժան ինքնադատաստանին: «Կատարվածն ամեն մի տղամարդու մղձավա՞նջն է», հարցրել է նրանցից մեկը: Այդ դեպքում իմացեք, որ յուրաքանչյուր կնոջ մղձավանջն էլ բռնաբարվելն է: Տղերք, սրանից հետո զգույշ եղեք»: ■

Ռուսաստան

ԱՆԳԱՄ ԺԻՐԻՆՈՎՍԿԻՆ ԿՈՂՄ ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ

Ռուսաստանի առաջին փոխվարչապետ Վլադիմիր Շումեյկոյի կարծիքով, սահմանադրական խորհրդակցությունում Ուրալի, Հարավային Ուրալի, Վոլգոգրադի հանրապետությունների հռչակման կապակցությամբ Դաշնության սուբյեկտների ներկայացուցիչների միջեւ ծագած վեճը «իրական հիմք չունի»: Նրա խոսքերով, սահմանադրության նոր նախագծի ձեւակերպումը երաշխավորում է տնտեսական եւ քաղաքական իրավունքների լիակատար հավասարություն: Երկրամասերն ու մարզերը չեն ուենենա միայն «պետականություն, որը հանրապետություններին հարկավոր է իրենց ազգային առանձնահատկությունների պաշտպանության համար»: Շումեյկոն ասաց, որ նոր հիմնական օրենքի նախագծի որոշ ձեւակերպումներ հիմք են ստեղծում «Ռուսաստանի շուրջը դաշնության կազմավորման համար»: Նրա խոսքերով, ԱՊՀ որոշ պետություններ արդեն մտադրություն են հայտնել մտնելու Ռուսաստանի կազմի մեջ:

Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովը իր հերթին լրագրողներին հայտարարեց, որ Մոսկվան մտադիր չէ իրեն հանրապետություն հռչակել, «իսկ եթե դա անի էլ, ապա աննավերջում»:

Միաժամանակ Ռուսաստանի լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության նախագահ Վլադիմիր Ժիրինովսկին նոր սահմանադրության նախագծի հաստատումից հետո ԻՏԱՌ-ին հայտնեց, որ ինքը դրան «կողմ» է քվեարկել, չնայած այն բանին, որ նախագծի որոշ դրույթներ ձեռնտու չեն իրեն եւ իր քաղաքական կողմնակիցներին: Օրինակ, նա գտնում է, որ Ռուսաստանը պետք է կառուցվի միայն աշխարհագրական բաժանման սկզբունքով եւ բաղկացած լինի 90 նահանգից:

«Բայց գլխավորն այսօր փոխզիջումն է հանուն ժողովրդավարության, եւ մենք տեսնում ենք, որ Կրեմլը դռները բացել է բոլոր նրանց առջեւ, ովքեր ուզում են մասնակցել այդ գործընթացին», ասաց նա:

Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի կարծիքով, երկուշաբթի սահմանադրական խորհրդակցության կողմից ընդունած հիմնական օրենքի նախագիծը, որի վրա, ըստ Չեռնոմիրդինի, աշխատել են լավագույն ուղեղները, պատրաստ է ժողովրդական քննարկմանը ներկայացնելու համար: Իր հերթին, արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը նշել է, որ սահմանադրության նախագիծը ցույց է տալիս ողջ աշխարհին, որ Ռուսաստանը շարունակում է քաղաքական եւ տնտեսական բարեփոխումների գործընթացը: ԻՖ

Միջուկային զենք

Նեւադա անապատի մահաբեր արեւը

Նեւադա անապատի ծայրամասում եւ խաղաղ օվկիանոսում հեռավոր արգելում ազգային անվտանգության պահպաններրը տանում են երկարատեւ եւ անսովոր հերթապահություն, պատրաստ օդում պայթեցնելու ատոմային ռումբը: Գիտնականները եւ կառավարողները աշխատում են «Սեյֆգարդ C» ծրագրի վրա, որը կառավարությանը պիտի ապահովի մթնոլորտում միջուկային զենքի փորձարկումները վերսկսելու հնարավորությունը:

Այդ ծրագիրն այժմ նստում է տարեկան 20 միլիոն դոլլար, իսկ ընդհանուր ծախսերը դրա իրականացման պահից, համաձայն միջուկային փորձարկումների մասնակի արգելման պայմանագրի, որի մասին նախագահ Ջոն Քենեդին հայտարարեց 1963 թվականի հունիսի 10-ին, կազմեցին 1 միլիարդ դոլլարից ավելի, հաղորդում են կոնգրեսի աշխատակիցները:

Սպասվում է, որ նախագահ Քլինթոնը հավանություն կտա միջուկային մարտագլխիկների ստորգետնյա սահմանափակ փորձարկումների վերսկսմանը մինչեւ 1996 թիվը:

Կոնգրեսի որոշ աշխատակիցներ նշում են, որ մի շարք տարիների ընթացքում այդ ծրագրի վրա ծախսվեց ավելի քան մեկ միլիարդ դոլլար: Չափազանց դժվար է հայտնաբերել ծախսերի չափը, նշեց ֆիզիկոս Ռոջեր Ռեյը, որը մասնակցել էր այդ ծրագրին երկու տասնյակի ընթացքում:

Ռեյը աշխատել է էներգետիկայի նախարարությունում որպես «Սեյֆգարդ» ծրագրի խաղաղօվկիանոսյան գործողությունների ղեկավար: Ծրագիրը հենվում է երեք բազաների վրա Նեւադայում, Հավայան կղզիներում եւ Ջոնսթոն կղզում, ավիակիր չափսի մի մարջանե արքիպ վրա, որը գտնվում է Հոնոլուլուից 800 մղոն դեպի հարավ-արեւմուտք:

ԱՄՆ-ը 1946 թվականից մինչեւ 1968-ը կազմակերպեց մի շարք անմոռանալի «հրդեհներ»՝ ավելի քան 200 միջուկային փորձարկում մթնոլորտում Խաղաղ օվկիանոսի եւ Նեւադայի շրջանում:

Ֆիզիկոս Ռեյը տեսել է դրանցից շատերը, ներառյալ 1954 թվականի փորձարկումը «Բրավո» ծածկագրով, ԱՄՆ պատմության մեջ ամենախոշորը: Նավից նա դիտեց պայթյունը Մարշալյան կղզիների փորձարկումների ընթացքում: «Տեղի բնակիչները վկայում են, որ արեւը այդ առավոտյան բացվեց երկու անգամ, եւ մի քանի ժամ անց իրենց կղզիների վրա թափվեց սպիտակ փոշու նման ձյուն», հայտարարեց Ռեյը:

Մարշալյան կղզիների շրջանում Ֆիլիպիններից 8000 մղոն արեւելք, մթնոլորտում եւ ջրի տակ պայթեցվեց 66 միջուկային հանմատարք:

Երեսուն տարի առաջ նախագահ Քենեդին հայտարարեց Մոսկվայի հետ բանակցությունների մասին, նպատակ ունենալով պայմանագիր կնքել միջուկային փորձարկումների սահմանափակման մասին: Նա ասաց, որ ԱՄՆ-ը կդադարեցնի մթնոլորտում միջուկային փորձարկումները, եթե այն կատարի նաեւ ԽՍՀՄ-ը: Շտաբների պետերի կոմիտեն պահանջեց, որպես հավանության պայման, կատարել փորձարկումների սահմանափակման չորս երաշխիք. ստորգետնյա փորձարկումների շարունակման իրավունք, լաբորատորիաների պահպանումը, որոնցում կատարվում են սպառազինության վերաբերյալ աշխատանքներ, մթնոլորտում փորձարկումների վերսկսմանը պատրաստ լինելուն աջակցումը եւ Խորհրդային Միության փորձարկումների նկատմամբ ավելի արդյունավետ հետախուզական հսկողությունը: Երրորդ կետը կապված էր «Սեյֆգարդ» ծրագրի հետ: Խորհրդային Միությունը, ԱՄՆ-ը եւ Մեծ Բրիտանիան պայմանավորվածություն ձեռք բերեցին 1963 թվականին միջուկային փորձարկումների մասնակի արգելման մասին: Չինաստանը եւ Ֆրանսիան չմիացան:

Ընդհանուր առմամբ այդ հինգ երկրները աշխարհի օվկիանոսների եւ անապատների տակ պայթեցրել են 525 միջուկային սարք. ԱՄՆ-ը՝ 217, Խորհրդային Միությունը՝ 214, Ֆրանսիան՝ 50, Չինաստանը՝ 23, Մեծ Բրիտանիան՝ 21: Վերջինը եղավ չինական ջրածնային ռումբի պայթեցումը 1980 թվականի հոկտեմբերի 16-ին:

Ըստ «Նյու Յորք թայմզ» թերթի

Կրոն

«Աստված չի մահացել նույնիսկ սոցիալիզմի օրոք»

«Նյու Յորք թայմզ» թերթում տպագրվել են տասից ավելի երկրներում անցկացված սոցիոլոգիական հետազոտության արդյունքներ, որից հետեւում է, որ կրոնի դերի նվազման մասին խոսելը դեռ վաղ է: Արեւելյան Գերմանիայից բացի, բոլոր երկրներում հարցման ենթարկվածների մեծամասնությունը հավատում է Աստծո գոյությանը:

Առավելագույն արդյունքները գրանցվել են ԱՄՆ-ում, Իռլանդիայում եւ Լեհաստանում՝ 90 տոկոսից ավելի: Յուրաքանչյուր երկրում հարցման են ենթարկվել 1000-ից ավելի մարդիկ: Հետազոտողների պնդմամբ, հետազոտության արդյունքները յուրաքանչյուր հետազոտված երկրում ընդհանուր իրավիճակն արտացոլում են ոչ պակաս 96 տոկոսի ստույգությամբ:

Հարցման անցկացման մեթոդները ու արդյունքները Չիկագոյում կայացած International Social Survey Program սոցիոլոգների համաշխարհային կոնֆերանսի ամենամյա համաժողովին է ներկայացրել հարցման հեղինակը՝ հոգեւորական Էնդրյու Գրիլին: Կոնֆերանսի այս հարցումները որակել է որպես կրոնի բնագավառում ամենալիակատար հետազոտություն:

Հետազոտության արդյունքները հրապարակելիս հայր Գրիլին հայտարարել է, որ կոմունիստական բռնատիրությունների օրոք կրոնը խիստ տուժել է, բայց չի մահացել: «Աստված չի մահացել նույնիսկ սոցիալիզմի օրոք»: Հայր Գրիլին ավելացրել է, որ չնայած նախկին սոցիալիստական երկրները «ամենաանհավատն» են, այնուամենայնիվ նրանցում նկատվում է կրոնի վերածննդի միտում, հատկապես երիտասարդության շրջանում:

11 երկրներում հարցվածների մեծ մասը հավատում է հանդերձյալ կյանքին: Բացառություն են կազմում Արեւելյան Գերմանիան (12 տոկոս), Սլովենիան (33 տոկոս) եւ Իսրայելը (42 տոկոս): Սակայն այս երկրներում էլ հանդերձյալ կյանքին հավատացողների թիվը վերջին մի քանի տարիների ընթացքում ավելացել է գրեթե 35 տոկոսով:

ԱՄՆ-ում, Իռլանդիայում, Իտալիայում, Լեհաստանում, Մեծ Բրիտանիայում եւ Նոր Զելանդիայում հարցվածների մեծամասնությունը հավատում է երկնային արքայությանը: Իռլանդիայում եւ Լեհաստանում հարցվածների կեսից ավելին պարբերաբար այցելում է եկեղեցի եւ մասնակցում եկեղեցական արարողություններին: Միացյալ Նահանգներում այս ցուցանիշը կազմում է 40 տոկոս, Նիդեռլանդներում, Նոր Զելանդիայում եւ Հունգարիայում՝ 20 տոկոս:

Դեւերն գոյություն ունի վախը գերբնական ուժերից: Այն առավել տարածված է Սլովենիայում եւ Մեծ Բրիտանիայում, իսկ ամենից քիչ՝ Իռլանդիայում:

Հայր Գրիլի խոսքերով. «Որոշ երկրներում, հատկապես Իռլանդիայում եւ Միացյալ Նահանգներում, հավատացյալների թիվն ավելին է, քան երբեւէ եղել է նրանց ողջ պատմության ընթացքում: ■

Լուրերի հոսք

Ռուսաստանի ԱԳՆ նախազգուշացնում է Իրաքին

Ռուսաստանի արտգործնախարարությունը Իրաքին կոչ արեց «անհապաղ վերջ դնել ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի հետ մուկն ու կատու խաղալուն եւ բռնել միջազգային ներկայացուցիչների հետ ազնիվ համագործակցության ուղին: Այդ մասին երեքշաբթի օրը հայտնեց Ռուսաստանի ԱԳՆ լրատվության եւ մամուլի վարչության տնօրեն Սերգեյ Յաստրժեմբսկին: Նրա խոսքերով, հուլիսի 12-ին այդ հարցի առթիվ Ռուսաստանի դիվանագիտությունը շարադրվել է Մոսկվայում Իրաքի դեսպանին: Ինչպես հայտնի է, վերջերս Իրաքը ՄԱԿ-ի տեսուչներին չթույլատրեց տեսախցիկներ տեղադրել հրթիռային զինափորձարաններում եւ կնքել դրանք: Այդ պատճառով ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչներն ստիպված եղան թողնել այդ երկիրը: Իրադարձությունների նման զարգացման հետեւանքով, նշեց Յաստրժեմբսկին, «մեծացել է ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւերին համապատասխան Իրաքի նկատմամբ ներգործության ուժային միջոցների ձեռնարկման հավանականությունը»: Սակայն, ասաց բարձրաստիճան դիվանագետը, «Մոսկվայում շահագրգռված են, որպեսզի հետագա բարդություններ չլինեն»: Սերգեյ Յաստրժեմբսկու խոսքերով, Ռուսաստանի ԱԳՆ փորձում է Բաղդադին համոզել «հնարավորին չափ շուտ վերացնելու ՄԱԿ-ի տեսչական խմբերի հետ գործակցության բնագավառում իր ստեղծած նոր բարդությունները»: Մոսկվան համոզված է, որ իրավիճակը պետք է կարգավորվի Իրաքի կողմից ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բոլոր հայտնի բանաձեւերի «լիակատար եւ անվերապահ կատարման» հիման վրա: ԻՖ

Կոզիրեւը կմասնակցի անվտանգության խորհրդակցությանը

Անդրեյ Կոզիրեւը երկուշաբթի երեկոյան ընտանյոք թռավ Սոչի: Ինչպես հայտնեցին Ռուսաստանի ԱԳՆ-ում, կարճատեւ հանգստի ընթացքում նա կմասնակցի «Հյուսիսային Կովկասի եւ Հարավային Ռուսաստանի գործադիր իշխանության մարմինների եւ վարչական մարմինների ղեկավարների խորհրդակցությանը, որը նվիրված կլինի անվտանգության եւ տարածաշրջանային հակամարտությունների հարցերին»: Խորհրդակցությունում նախատեսվում է քննարկել օս-ինգուշական հակամարտության կարգավորման, Աբխազիայի, Լեռնային Ղարաբաղի եւ մյուս «թեժ կետերի» իրադրության հետ կապված հարցեր: ԻՖ

«Ելցինի Ռուսաստանը» Ուկրաինայից տարածքային պահանջ չունի

Քվեարկելով Սեվաստոպոլի «Ռուսաստանյան կարգավիճակի» օգտին, Ռուսաստանի ժողովրդական պատգամավորները «անգին նվեր» մատուցեցին ուկրաինացի ազգայնականներին: Այդ մասին հայտարարեց Ռուսաստանի ԱԳՆ-ում ռուս-ուկրաինական հարաբերություններով զբաղվող մի բարձրաստիճան աշխատակից: Նա նշեց, որ Ռուսաստանի Գերագույն խորհուրդը «ի չիք է դարձնում» ռուսական դիվանագիտության բոլոր ջանքերը: Դիվանագետի կարծիքով, այն կարող է «խարխլել Կիեւի միջուկային հավակնությունները» եւ Ուկրաինայում հանգեցնել հակառուսական տրամադրությունների աճի: Նրա կարծիքով, Գերագույն խորհուրդը կարող է վնաս հասցնել նոր Ռուսաստանի «նախկինում անբերի» միջազգային վարկին: «Իր արձագանքով այդ ձեռնարկումը միանգամայն կարող է համեմատվել խորհրդային զորքերն Աֆղանստան մտցնելու հետ», գտնում է նա: Այդուհանդերձ, դիվանագետի կարծիքով, չարժե «կրքեր բորբոքել»: «Մենք Ուկրաինայի հետ բանակցությունները կշարունակենք, միայն այն տարբերությամբ, որ այժմ ստիպված կլինենք գործընկերներին բացատրել, որ Ելցինի Ռուսաստանը, ի տարբերություն Խասբուլատովի Ռուսաստանի, Կիեւից տարածքային որեւէ պահանջ չունի», եզրակացրեց նա. ԻՖ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրեր, Հաղ.

Սլավոնների դաշինքը համապատասխանում է Նազարբաեւի առաջարկություններին

Ղազախստանի ղեկավար կազմակերպության պետ Տուլեգեն ժուկեեւը ԻԹԱՌ-ին տված հարցազրույցում Ռուսաստանի, Ուկրաինայի եւ Բելառուսի վարչապետների շաբաթօրյա հանդիպման արդյունքները կոնկրետ ձեւ համարեց «այն առաջարկությունների իրագործման ճանապարհին, որոնք ժամից առել է Ղազախստանը վերջին մեկ ու կես տարում»: Տ. ժուկեեւը ընդգծեց, որ Նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը «հետեւողականորեն պնդում է միջպետական, իսկ հարկ եղած դեպքում նաեւ վերազգային մարմինների ստեղծման անհրաժեշտությունը, այսինքն այն, ինչի մասին խոսվում է երեք վարչապետների հայտարարության մեջ»: Պետխորհրդականի խոսքերով, ինքնիշխանության ամրապնդման ծգտումը բնավ չի նշանակում բոլոր տնտեսական կապերի խզում, նրա կարծիքով, Ռուսաստանի եւ Արեւմուտքի որոշ դիտորդների կողմից հանդիպման գնահատումը որպես Սլավոնական ընդհանուր շուկայի ստեղծում «որոշ չափով հապճեպ եւ հուզական է»: Տ. ժուկեեւը չբացառեց, որ երեք վարչապետների հանդիպումը տնտեսական համագործակցության շրջանային կազմակերպության անդամ երկրների վերջերս Ստամբուլում կայացած գագաթաժողովի յուրօրինակ արձագանքը լինի: ԻՖ

Սեւաստոպոլում հանրահավաքը տապալվում է

Սեւաստոպոլի կարգավիճակի մասին Ռուսաստանի ԳԽ-ի որոշմանը կողմ արտահայտվեցին քաղաքի բնակիչները Նախիմովի հրապարակում հանրահավաքի ժամանակ: Սեւաստոպոլի քաղխորհրդի նախագահին ուղղված դիմումում նրանք պահանջեցին հրավիրել խորհրդի արտահերթ նստաշրջան խորհրդարանի որոշումը քննարկելու համար: ԻՖ

Անհաջող բարեփոխումները թանկ կնստեն

Մեկնաբանելով Բորիս Ելցինի եւ Հելմուտ Քոլի բարեկամական հանդիպման արդյունքները, Գերմանիայի ԴՊԱ գործակալությունը նշում է. Գերմանիան մտադիր է աջակցել համաշխարհային տնտեսությանը Ռուսաստանի առավել սերտ մասնակցությանը, մասնավորապես այդ երկրի նկատմամբ առեւտրական սահմանափակումների վերացմանը: Հելմուտ Քոլը Իրկուտսկի օդանավակայանում հայտարարեց. «Արդեն մինչեւ տարեվերջ Ռուսաստանը մտադիր է Եվրոպական միավորման հետ կնքել համագործակցության եւ գործընկերության պայմանագիր: Գերմանիայի կառավարությունը մտադիր է այդ հարցում հնարավորին չափ օժանդակել եւ աջակցել Ռուսաստանին»: Գերմանիայի կառավարության ղեկավարը նշեց Ռուսաստանի կառավարության նախագահ Վ. Չեռնոմիրդինի հուլիսի 14-ին ԳՖՀ կատարելիք պաշտոնական այցի կարեւորությունը երկկողմ հարաբերությունների զարգացման գործում: Հ. Քոլը կրկին հավաստեց Բոննի շահագրգռությունը Ռուսաստանի բարեփոխումների հաջողությամբ: «Եթե բարեփոխումները հաջողությամբ չավարտվեն, ապա դա Գերմանիայի վրա անհամեմատ թանկ կնստի», նշեց ԳՖՀ կանցլերը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ա. Գորը գովում է իր շեֆին

ԷՆ-ԲԻ-ՍԻ հեռուստաընկերությանը տված հարցազրույցում ԱՄՆ-ի փոխնախագահ Ա. Գորն ասաց. «Աշխարհում ամենքը ողջունում են այն փաստը, թե ինչպես նախագահ Քլինթոնը պատասխանատվություն ստանձնեց ամբողջ համաշխարհային ընթացքի համար, համաշխարհային ասպարեզում առաջին անգամ մասնակցելով Տոկիոյի գագաթաժողովին: Նա լիովին որոշում էր օրակարգը, բանակցությունների բուն ընթացքը: Աշխարհի մյուս ղեկավարներն սպասում էին, թե նա ինչ ազդակ կտա առաջընթացի հասնելու համար»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Մշակույթ

Փարիզահայերի ոտքերը փողափիս 17-րդ թաղամասում գտնվող «Théâtre des Arts-Hébertot» թատրոնի հասցեին արդեն վաղուց էին վարժվել: Պատճառը Նարեկ Դուրյանի հիմնած «Théâtre de la Bohême» անունով թատերախումբն է, որ վերջին տարիներին հաճախ է ներկայացումներ տվել երեւանցի արվեստագետների մտերով: Երեւանի պատանի հանդիսատեսի դերասանները երկու տարի առաջ Փարիզում, նույն դահլիճում, բեմ էին բարձրացել «Դոն Քիշոտով» եւ «Մկների ժողովով»:

Այս անգամ Նարեկ Դուրյանը հրամցրել էր բրիտանական գրող Թոմաս Բրանդոնի «Իմ փարիզուհի տանտը» պիեսը (տանտ ֆրանսերեն նշանակում է մորաքույր կամ հորաքույր, իսկ տվյալ դեպքում կին. ազգականուհի): Ընդ որում Դուրյանը բեմադրությունից զատ ստանձնել էր բանաստեղծական տեքստերի եւ երաժշտության հորինողի դերը, նաեւ Գեղամի դերի մեկնաբանումը: Տվյալ դեպքում եվրոպացիները կասեին. «Սա Նարեկ Դուրյանի լրիվ մեկ գործն է»:

Գեղամը, որ գրեթե ողջ ներկայացման ժամանակ մինչի ծպտվեր ու խաղալ մի կնոջ՝ Փարիզից եկող թանկի դերը, հանձին Նարեկի գտավ իր անգերազանցելի կերպավորողին: Ընդհանրապես թատրոնում, կինոյում կամ հեռուստատեսությունում տղամարդու կողմից ծպտված «կանացի» դերեր կատարելն այնքան էլ անսովոր երեւույթ չէ: Իհարկե, ծախողության դեպքում ստեղծվում է լղրճուկ ու սխողական մի կերպարվիճակ, իսկ հաջողելու դեպքում պարզվում շատ համով ու հետաքրքիր մի երեւույթ: Ճազումով հրեա ամերիկացի նշանավոր դերասան Հոֆմանի դերը «Թուբսի» կինոնկարում եւ Մեծ Բրիտանիայի հեռուստատեսիլի կատակերգական սերիաների հանրածանոթ դերասան Բենի Հիլը ասվածի լավագույն օրինակներից են: Դուրյանն իր կանացի

Նարեկ Դուրյանը եւ մյուսները

ծպտված դերի մենաքանությամբ, իհարկե, նաեւ ծանոթ գրիմյոր Անտուան Կարապետյանի օգնությամբ, ստեղծեց տպավորիչ մի կերպար:

1947-ին եկող ու հետո էլ «ոսկե կոտրվեր, այդ կարմիր դրոշակի տակ չգայի» ասող «ախպար» մյուս ժակի դերը հիանալիորեն կատարեց հայրենի դերասան Զավեն Աբրահամյանը: Այնքան համոզիչ էր նրա խաղը, որ ներկայացման ավարտին բոլոր մոտեցողները, իսկ նրանց մեջ շատ էին փարիզահայ տիկիններ, հարցնում էին. «Պարո՛ն, դուք իրավապես հոստեղեն գացած եք, անանկ չէ՞»: Բայց յոթը պորտով հայաստանցի Զավենը մեծ համբերությամբ ու ծիծաղելով բոլորին ասում էր. «Չէ, տիկին, ես իսկապես հոնտեղեն գացած եմ»: Համայնավար Լենդրուշի դերով Արամ Մխիթարյանը բառիս բովանդակ իմաստով փայլում էր բեմի վրա ունեցած հստակ ինքնավստահությամբ, զգայական մի տրամադրությունից մեկ այլ տրամադրության ճարտկությամբ անցնելու իր վարպետությամբ:

«Ախպարի ճուտ» հորջորջվող, այսինքն մյուս ժակի տղա Սամվելի դերով Լեւոն Գասպարյանը, նրա ընկեր Մանվելի դերով Արամիկ Դոդրիկյանը, Լենդրուշի կողմից դաստիարակված աղջիկները՝ Նատալյայի դերով Փիրուզա Կոզակյանը եւ Կատյայի դերով Գայանե Սարգսյանը, անխտիր բոլորը բեմի վրա իսկապես ցույց էին տալիս, թե ինչ է նշանակում բեմում աշխատելը՝ արժանանալով հանդիսատեսի բուռն ծափահարություններին: Ընդհանուր տպավորությանը շատ էին օգնում համապատասխան զգեստները (հեղինակ՝ Շուշանիկ Ջրպաշյան): Հայաստանի նշված արվեստագետներին Երեւանում «աշխատեցրել էր» այս բեմադրությունում Նարեկ Դուրյանի օգնական Գայանե Մկրտչյանը:

Բեմադրությունում օգտագործված «էթիկական» սլայդների շնորհիվ հանդիսատեսը (որոնց մեջ շատ էին նույնիսկ մի անգամ Հայաստան չայցելողները) կարողացան հասկանալ, թե «ի՞նչ է Լենդրուշը, ի՞նչ է ախպարը, ի՞նչ է վիզա ստանալու բարդությունն ու արժեքը» եւ այլն:

Հանդիսատեսը ծիծաղում էր, ծիծաղում բացականչություններով, բայց ոչ թե դասական, նախնական դեպքերի վրա խնդալու նման, ինչպես ֆրանսիական վոդեւիլներում, այլ ծիծաղելիս «որոշ բաներ» հասկացնելով իր գլխում կամ «որոշ հարցեր» տալով ինքն իրեն, որը փաստում էր, թե ստեղծվում է մի ճշմարիտ հաղորդակցություն հանդիսատեսի եւ նյութի միջեւ: Որոնց դաստիարակություն կարդաս, որոնց հոդվածներ գրես, որքան փորձություն ունենաս, վերջին հաշվով միայն այսպիսի մի ներկայացում կարելի էր Հայաստանի իրական վիճակը բացատրել Փարիզահայերին եւ ոչ միայն նրանց:

Այս առիթով պետք է մի շնորհավորել եւ սրտանց շնորհակալություն հայտնել այս ներկայացման հետ առնչված բոլոր մարդկանց, մասնավորապես Խոժի Ֆրթաշյանին, որի շնորհիվ ամեն անգամ հովանավորված են նման արժանի մշակութային ձեռնարկները:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԵՐՄՈՆ ԱՐԱՔՍ
Մեր սեփ. թղթակից, Փարիզ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՄԱՐԱԴՈՆԱՅԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀԸ

Մեկ տարի առաջ ֆուտբոլային աշխարհն անհամբեր սպասում էր «անառակ որդու» Դիեգո Մարադոնայի վերադարձին, որը երկու մրցաշրջանով որակազրկվել էր կոկաինի օգտագործման պատճառով: Դա ֆուտբոլային աշխարհում նրա առաջին մահն էր: 1992 թվականի ամառը խոստումնալի էր նրա համար: Չնայած Մարադոնայի ճաշի ավելացմանը եւ մարզումներից երկարատեւ բացակայությանը, շատ թիմեր ուզում էին նրան տեսնել իրենց կազմում, հուսալով, որ հենց միայն իր ներկայությամբ եւ ծախս ոտքի հրաշալի հարվածներով Մարադոնան կկարողանա ազդել խաղերի արդյունքի վրա: Մասնավորապես, նրան հրավիրում էին արգենտինական «Բոկա Խունիորս» եւ Մարսելի «Օլիմպիկ» թիմերը: Բայց Մարադոնան ընտրեց իսպանական «Սեվիլիա» ակումբը, որի մարզիչ էր նշանակվել իր բարեկամ Կառլոս Բիլարդոն: Մարադոնան ցանկանում էր կրկին դառնալ թիվ 1 ֆուտբոլիստ: Ո՞վ մտքով կանցներ, որ 1993 թ. հունիսի 30-ին նոտարիուսը Մարադոնային կծանուցի, թե նա «Սեվիլիայից» հեռացված է առանց բույլտվության թիմը թողնելու պատճառով: Եվ ո՞վ մտքով կանցներ, որ անդալուզյան թիմին Եվրոպայի չեմպիոնություն խոստացած արգենտինացին տուն կվերադառնա որպես գործազուրկ, առանց գործազրկության նպաստի: Եվ ո՞վ կարող էր երեւակայել, որ Մարադոնայի գործասուների փարթած մասնավոր խուզարկուն մի ծավալուն զեկուցագրում կնկարագրեր նրա գիշերային արկածները:

Այս ամենն անցյալ տարի աներեւակայելի էր թվում: Ճիշտ կանխատեսում էր աշխարհ թերեւս միայն «Ֆրանս ֆուտբոլ» շաբաթաթերթը, որը դեռ 1992 թ. հոկտեմբերին բացահայտել էր թմրանյութերի հետ կապված խորհրդավոր փաստեր, մարզումների նկատմամբ Մարադոնայի անտարբերությունը, նրա գիշերային կյանքի որոշ մանրամասնություններ: Երկամյա որակազրկումը Դիեգոյին չէր սրբագրել: 80-ական թվականների լավագույն ֆուտբոլիստը միայն գիրացել էր եւ առավել անմատչելի դարձել: «Սեվիլիայի» երկրպագուների անցած մրցաշրջանը միայն հիասթափություններ պատճառեց: Միակ բացառությունը Մադրիդի «Ռեալի» հետ անցկացված հանդիպման մեկ խաղակեսն էր, որի ընթացքում Մարադոնան հիանալի խաղաց: Մյուս բոլոր մրցախաղերի ընթացքում նա այնքան անտարբեր էր, որ Եվրոպայի զանազան երկրներում «Սեվիլիայի» ընկերական խաղերին ներկա էր լինում հազիվ մի քանի հարյուր հանդիսական:

Մինչդեռ մարզասերներն սկսել էին հուսախաբ լինել: Մարադոնան գրեթե չէր մասնակցում մարզումներին: «Ֆուտբոլային աստղի» քմահաճույքներ անում: Դիեգոյի ազգականները որոշեցին նրան դարձի բերելու նպատակով օգտագործել Արտեմիո Ֆրանկիի ավաթի խաղերը, որոնց ընթացքում հանդիպում են Եվրոպայի եւ Հարավային Ամերիկայի չեմպիոնները: Եվ Մարադոնան հնարավորություն ունեցավ կրկին հագնելու երկնագույն-ճերմակ համազգեստ: Արգենտինայի հավաքականի կազմում նա մասնակցեց նաեւ Արգենտինա-Բրազիլիա, Արգենտինա-Դանիա հանդիպումներին: Այդ գործողությունը Մարադոնայի համար մի նոր ծախողում եղավ: Սեվիլիա վերադառնալուց հետո նա սկսեց հաճախակի վիճել թիմի ղեկավարների հետ, որոնք իրեն մեղադրում էին առանց թույլտվության Արգենտինայի հավաքականում խաղալու համար: «Սեվիլիայի» կազմում սեփական միջավայր խաղը ֆուտբոլային տարբեր միջադեպերը նյարդայնացնում էին Մարադոնային: Կաղինկ թիմի հետ խաղալիս դրսեւորած անվայել պահվածքի պատճառով նա զրկվեց երկու խաղի մասնակցելու իրավունքից: Մի քանի շաբաթ անց, երբ կոկաինի օգտագործման հետեւանքով իր հայրենակից Կլաուդիո Կանիջիայի որակազրկման առնչությամբ Դիեգոյին եւս ուզում էին ստուգման ենթարկել, նա այդ փորձն անվանեց «դիտավորություն եւ մաֆիականների սադրանք»:

Մրցաշրջանի վերջին շաբաթները ծախողությունների շարան դարձան Մարադոնայի համար. երիկամների ցավերի պատճառով նա բաց թողեց մի շարք մրցախաղեր, Արգենտինայի հավաքականի մարզիչ Ալֆիո Բազիլեն որոշեց Դիեգոյին մասնակից չդարձնել Ամերիկայի գավաթի խաղերին: Իտալիայի արդարադատությունը նրան պարտադրեց նյութապես վճարել իտալուհի Քրիստինա Սինագրային, որը Մարադոնայից երեխա էր ունեցել, իտալացի մի դատավոր որոշեց Դիեգոյին դասել թմրադեղերի առեւտրի հետ կապված 1989 թ. գործի առիթով եւ դատավարությունը նշանակեց ս.թ. հոկտեմբերի 21-ին եւ այլն: Վերջապես, հունիսի 13-ին, երբ «Սեվիլիան» ընդունել էր վերջին մրցակցից «Բուրգոսին», ամեն գնով հաղթանակի ձգտող մարզիչ Կառլոս Բիլարդոն փոխարինեց իրեն անհաջող դրսեւորած Մարադոնային: Վերջինս չդիմացավ այդ «վիրավորանքին», կատաղորեն դեն նետեց թիմի ավագի թեւակապը, հայհոյեց մարզչին եւ հեռացավ մարզադաշտից:

«Սեվիլիայի» ղեկավարները դրանից հետո որոշեցին օգտագործել իրենց վարձած մասնավոր խուզարկուի զեկուցագիրը: Խուզարկուն արձանագրել էր Մարադոնայի գիշերային գինարբուքների եւ սիրային արկածների բազմաթիվ դեպքեր: Արգենտինացի ընկերներից բացի, նրա հետ հաճախ եղել են «Սեվիլիայի» որոշ խաղացողներ, այդ թվում Կոնեխո եւ Մոնչուն: Թիմի ղեկավարության կարծիքով, հիշյալ բոլոր փաստերը բավական են, որպեսզի Մարադոնան չստանա 1.125 միլիոն դոլար կազմող վերջին վճարումը: «Մարադոնայի պատճառով «Սեվիլիան» կորցրեց 2 միլիոն դոլար եւ նույնիսկ դուրս մնաց ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղերից», ակումբի վճռով արդյունքացնելով ասում է փոխնախագահ Խոսե Մարիա Դել Նիդոն: Իսկ Մարադոնայի իմպրեսարիո Մարկոս Ֆրանկին վճռական է այդ վճռը:

Ինչ վերաբերում է Դիեգո Մարադոնային, օրերս Բուենոս Այրես վերադառնալուց հետո նա սկսեց, թե հիասթափվել է պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլից եւ որոշել է անցնել կենսաթոշակի, թեեւ դեռ չէր լինի մարզիչ Ալֆիո Բազիլեի հավանությամբ դեպքում, Արգենտինայի հավաքականի կազմում մասնակցել աշխարհի առաջնությանը, որն Արգենտինայի համար սկսվում է օգոստոսի 1-ին: Նրանց կարծիքով Դիեգոն կարող է խաղալ ԱՄՆ-ում, որտեղ նրա եղբայր Լալոն ֆուտբոլիստ է Ֆլորիդայի «Սթրայքերզ» ակումբում: Այդ դեպքում նա կոնտեր Disneyworld-ին, ուր երազում է այցելել իր աղջիկների հետ:

Իսկ առայժմ արգենտինացի երկրպագուներից մեկի հետ Մարադոնան ուզում է մասնակցել աշխարհի առաջնության համար Արգենտինայի հավաքականի հիմնի ստեղծմանը: Մեկ բան հաստատ է. եթե որեւէ լուրջ անակնկալ չպատահի, ֆուտբոլային կյանքն այսուհետեւ կընթանա առանց Դիեգո Մարադոնայի:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

Թենիսի բազավորների ադամանդները

«Տրուդ» թերթի հունիսի 24-ի համարում ուշագրավ հոդված էր տպվել թենիսիստների անհավանական թվացող եկամուտների մասին, այն էլ ուշադրության նե՛ ներկայացնում մասնակի կրճատումներով:

Ութ տարի առաջ մարզական աշխարհը զարմացել էր երկար տարիներ ԱՄՆ-ում ապրող չեխ թենիսիստ Իվան Լենդլի անսովոր մրցանակից: Եվրոպական մրցույթներում մի շարք տպավորիչ հաղթանակներից հետո նա պարգեւատրվեց 6 կիլոգրամանոց ոսկյա ձեռնափայտով, որը զարդարված էր ադամանդներով: Թենիսն այժմ դարձել է այնքան «շռայլ» առեւտրականացված սպորտ, որ, օրինակ, «Ուիմբլդոնի» մասնակից 256 մարզիկներից եւ ոչ ոք չի մնացել առանց որեւէ պարգեւի: Դեռ առաջին շրջանում պարտվածները ստացել են 4 հազար 575 ֆունտ ստեռլինգ: 25 տարի առաջ «Ուիմբլդոնի» հաղթող չեմպիոն, ամերիկացի Ռոդ Լեյվերը ստացել է ընդամենը 2 հազար ֆունտ եւ շատ գոհ էր: Այժմ մրցանակներն ավելի արագ են աճում, քան սնկերն անձրեւից հետո: Առաջատար վարպետների եկամուտները միլիոններով են հաշվվում: 36-ամյա ամերիկուհի Մարտինա Նավրատիլովայի ստացած ընդհանուր գումարը կազմում է 18.5 միլիոն դոլար: Նա կարող էր ավելի շատ ունենալ, սակայն, անգլիական «Ինդեպենդենթ» թերթի մեկնաբանի կարծիքով, Նավրատիլովայի «առեւտրական իմիջին» վնասեցին նրա մտերիմ սկանդալային կապերը լեսբուհի ընկերուհիներ Ջուդի Նելսոնի եւ Ռիտա Բրաունի հետ, որոնք դարձան լրագրային սենսացիայի առիթ:

Սոս 7 միլիոն դոլար իր հաջողությունների համար ստացել է գերմանուհի Շտեֆի Գրաֆը, սակայն նա ընդամենը 24 տարեկան է:

«Մեր օրերում, գտնում է լեհ հայտնի թենիսիստ, 1946 թ. «Ուիմբլդոնի» հաղթող Չեսլավ Սպիխալան, թենիսում թելադրում է դրամը: Թենիսիստները դարձել են անեւերակայելի հարուստ, նրանցից ոմանց ճաշակությունը սահման չունի»: Մեծ բիզնեսի շնորհիվ եւ հեռուստատեսության հովանավորությամբ թենիսը դարձել է մի մեծ կերպասերց նրանց գործակալների եւ մարզիչների համար: Հեռուստատեսային ժամանակներն ավելի ու ավելի են խառնվում խաղի մեջ եւ թելադրում իրենց պայմանները: ■

Բաժինը վարում է ՍԱՐԳԻՍ ԲՈՒՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԻՆԿՈ

«ԻՆԿՈ» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղը կատարում է արագ դրամական փոխանցումներ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ՈՒԿՐԱԻՆԱ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ
Ընդունում է դեպոզիտային ներդրումներ Ուկրաինայում եւ Ռուսաստանում

Հասցեն Վռամշապուհ արքայի փողոց 2-8, հեռախոս 56-59-74, 56-07-51:

Mercury ENTERPRISE

«Mercury enterprise»-ը

հերթական անգամ անցկացնելով ինվեստիցիոն գործընթացը բնակչության հնարավորություն է ընձեռում խնայողությունները պահպանել գերարժեզրկման պրոցեսներից: Ֆիրմայի մասնագետները այս անգամ առաջարկում են ներդրումների հետեւյալ տարբերակները.

1. Եռամսյա ավանդների դեմքում- 15 % ամսական, որը ժամկետի վերջում կկազմի 45 %

2. Վեցամսյա ավանդների դեմքում- 20 % ամսական, որը ժամկետի վերջում կկազմի 120 %

«Mercury enterprise»-ը

երաշխավորում է ձեր գումարների ապահովվածությունը՝ արժեզրկման պայմաններում անենակայուն արրանք հանդիսացող անշարժ գույքով:

Երեւան Սայաթ-Նովայի 19
«Անի» հյուրանոց 6-րդ հարկ 636 սենյակ 594 636

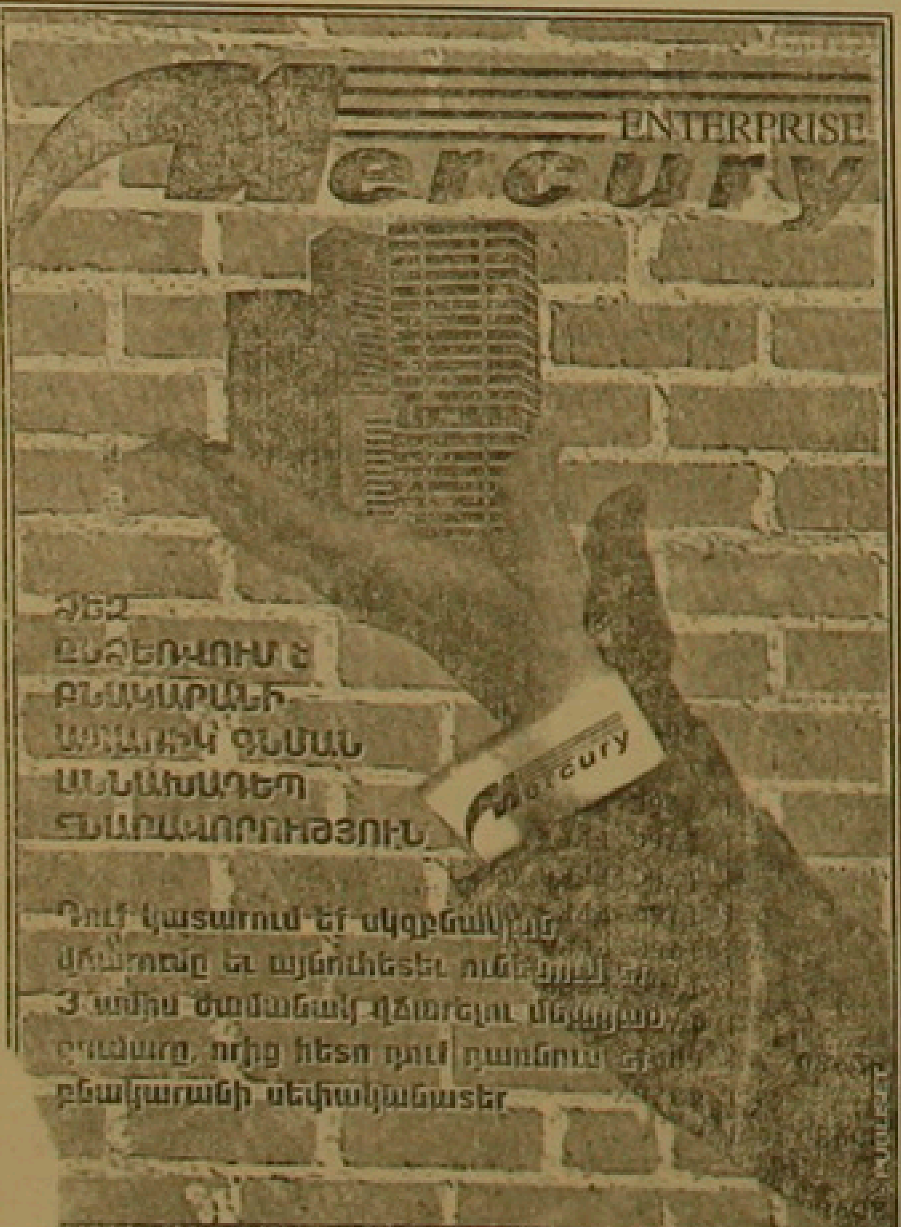

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

Երբ ուզում եք թռչել Այժմ Արա կամ այնտեղ աստղեր բոլոր, երբ ձգտում եք Այժմ Արայում մեկնել Չինաստան, Վիետնամ, Հնդկաստան եւ Միջին ու Հեռավոր Արեւելքյան Ասիայի այլ շրջաններ, շտապեցեք:

Սմեն հինգշաբթի «ԶՎԱՐԹՆՈՑ» օդանավակայանից Հայաստանի «ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ» ունիվերսալ բորսան, Երեւանի «ԷՐԵԲՈՒՆԻ» ֆիրմային տնտեսավարական առեւտրական միավորումը Ղազախստանի եւ Հայաստանի ավիատորների աջակցությամբ ՏՈՒ-154 ինքնաթիռով կազմակերպում են կանոնավոր ամենօրյա ուղերթներ (հմ. 19024):

Տոմսերը վաճառվում են Երեւանի օդային հաղորդակցությունների կենտրոնական գործակալության բոլոր տոմսարկղներում:

Հեռախոսներ
23 38 13
23 24 52
57 07 56

Shark
Co. LTD

"SHARK" ֆիրման

Ընդունում է երկարաժամկետ դրամային ներդրումներ հանրապետությունում ամենաբարձր տոկոսներով:

3 ամիս–60%
6 ամիս–150%
1 տարի–320%

Նվազագույն ներդրումը 50000 ռուբլի:

«Անի» հյուրանոց. 8-րդ հարկ, 824 սենյակ, հեռ 594464

NICA
INVESTMENT COMPANY

ՆԻԿԱ Ինվեստիցիոն Ընկերությունը Ձեզ համար աննախադեպ հնարավորություն է ընձեռում ներդնել գումարներ մեր ծրագրերում եւ մասնակիցը դառնալ արտադրական, գյուղատնտեսական եւ առեւտրագնման գործունեությանը:

Իր ավանդատուներին ՆԻԿԱ-ն առաջարկում է.

- ամենացածր գներով գնել սննդամթերք
- մոտ ժամանակում լուծել էներգետիկական պրոբլեմը Ձեր բնակարանում
- ընկերության նպատակամղված գործունեության շնորհիվ կրկնապատկել Ձեր կապիտալը:

ՆԻԿԱ-ն երաշխավորում է.

ռուբլու ավանդների դեմքում.

4 ամիս 70 %
6 ամիս 120 %
12 ամիս 330 %

տարադրամային ավանդների դեմքում.

50 % տարեկան

ՄԵՆՔ ԿԱՐԾՈՒՄ ԵՆՔ,
ԴԱ ՁԵԶ ԿՀԵՏԱՔՐՔՐԻ

Մեր հասցեն Երեւան Սայաթ Նովա 7 (օպերայի դիմաց) Հեռ 56-79-46

Հայտարարություն

Ամսի 15-ին, ժամը 12-ին Կոմիտասի զբոսայգում, խաղախային պանթեոնի մոտ կկայանա հուշ-ցերեկույթ նվիրված Վարդան Աճեմյանի ծննդյան 88-րդ տարելիցին: Տոնակատարությունը հոբելյանական է, քանի որ վարպետի մահվանից հետո նրա ծննդյան առաջին հուշակատարումն է: Ցերեկույթին կմասնակցեն մշակույթի, արվեստի գործիչներ, ինչպես դերասանուհի Վարդուհի Վարդերեսյանը, բաստրագետ Լեւոն Հախվերդյանը, դերասան Միեր Մկրտչյանը, Վարդան Աճեմյանի անունը կրող իր թատերական ստուդիայով, վարպետի որդու՝ Ալեքսանդր Աճեմյանի անունը կրող երաժշտական թիվ 19 դպրոցի սաները:

Հայտարարություն

Հայոց աշխարհի ուսուցիչն ու դասուսուցիչն, հուլիսյան բարդ արեւից ընդարմացած մանուկներին ու մեր հոգսաշատ կյանքից մոլորված գեղանի հարսերին՝ մոգական ջահավառություն, օծված վարդաջուր, ծոն ասեղնածներին, ազգային երգ ու պար, խինդ ու ծիծաղ, այս բոլորը ձեզ, երբ հուլիսի 18-ին ժամը 11-ին այցելեք բաստրական մշակույթի եւ հանգստի զբոսայգի (նախկին Կոմայգի, Սունդուկյանի թատրոնի մոտ): Դուք մասնակիցը կդառնաք հայոց հնագույն տոնի՝ Վարդավառի վերածննդին:

Երևանի գործկոմի մշակույթի վարչությունը սիրով հրավիրում է ձեզ:

Հայտարարություն

«Ռասսոլ» կոոպերատիվը ներքարկվում է լուծարման: Պահանջներ ունեցողները կարող են դիմել հետեւյալ հասցեով՝

Աճառյան փ. 2-րդ նրբանցք 4
Հեռ. 62-64-10

Հայտարարություն

Վաճառվում է անհրաժեշտ բոլոր հարմարություններ ունեցող առանձնատուն (պտղատու այգի, երեք սենյակ, մեծ խոհանոց եւ լոգարան): Ընդհանուր մակերեսը 500 քառ. մետր է:

Հասցեն
Երեւան, Նոր-Մարաշ, 11 փ. 44ա տուն
Հեռախոսել ժամը 11-16 56.04.30
Լրացուցիչ 56.34.32

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

«Հայկական ծրագրեր» ընկերությունն առաջարկում է լավագույն հաշվապահական ծրագրերը ԱՊՀ երկրներում:

Հեռ. 252463, 254758, 584545

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ առաջաբանների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ՂԱԼԱՔՅԱՆ

«Լ Նախարարների խորհրդին առընթեր «Պարբերական» հրատ., տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Տպաքանակ 36 000. Դասիչը 1551. Ստորագրված է տպագրության 13.7.1993

digitised by A.R.A.R.@